ଅଧ୍ୟାୟ IV

ରାଜ୍ୟ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ ପାଣ୍ଠି ପରିଚାଳନା ଏବଂ ଯୋଜନା ପ୍ରାଧିକରଣ ଉପରେ ବିସ୍ତୃତ ଅନୁପାଳନ ସମୀକ୍ଷା

ଅଧ୍ୟାୟ IV

ଜଙ୍ଗଲ, ପରିବେଶ ଏବଂ ଜାଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବିଭାଗ

4. ରାଜ୍ୟ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ ପାଣ୍ଠି ପରିଚାଳନା ଏବଂ ଯୋଜନା ପ୍ରାଧିକରଣ ଉପରେ ବିସ୍ତୃତ ଅନୁପାଳନ ସମୀକ୍ଷା

4.1 ଉପକ୍ରମ

ଅକ୍ଟୋବର 2002 ରେ ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଏକ 'କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ ପାଣ୍ଠି' (ସିଏଏଫ୍) ଗଠନ ହେବ, ଯେଉଁଥିରେ ଉପଭୋକ୍ତା ଏଜେନ୍ସିରୁ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ, ଅତିରିକ୍ତ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ, ଦଣ୍ଡବିଧାନ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ, ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ନିଟ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୂଲ୍ୟ, କ୍ୟାଚମେଣ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ର ଉପଚାର ଯୋଜନା ପାଣ୍ଠି ଇତ୍ୟାଦି ଜମା ହେବ । ଜଙ୍ଗଲ ଜମିରୁ ଅଣ-ଜଙ୍ଗଲ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିରୁ ଆଖିଦୃଶିଆ କ୍ଷତି ତଥା ଅଜ୍ଞାତ ଲାଭ ପାଇଁ ସିଏଫ୍ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହିପରି ପାଣ୍ଠି ପ୍ରାକୃତିକ ସହାୟତା ପୁନଃନିର୍ମାଣ, ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନା, ସୁରକ୍ଷା, ଭିତ୍ତିଭୂମି ବିକାଶ, ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ପରିଚାଳନା, କାଠ ଯୋଗାଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲ ଉତ୍ପାଦନ ସଂରକ୍ଷଣ ଉପକରଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସହଯୋଗୀ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ । ନ୍ୟାୟାଳୟ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଲେ ଯେ ଏହି ପାଣ୍ଠି ୟୁନିଅନର, ରାଜ୍ୟର କିମ୍ବା ଭାରତର ଏକତ୍ରୀକୃତ ପାଣ୍ଠିର କିଛି ଅଂଶ ସାଧାରଣ ରାଜସ୍ୱର ଅଂଶ ହୋଇନଥିବ ।

କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ ପାଣ୍ଠିର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଅପ୍ରେଲ 2004 ରେ ପରିବେଶ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ (ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍) କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ ପାଣ୍ଠି ପରିଚାଳନା ଏବଂ ଯୋଜନା ପ୍ରାଧିକରଣ (କାମ୍ପା) କୁ ସୂଚିତ କରିଥିଲା ।

ମଇ 2006 ରେ ଭାରତର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଲେ ଯେ କାମ୍ପା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ କାମ୍ପା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ଆଡ-ହକ୍ ନିକାୟ (ଆଡ୍-ହକ୍ କାମ୍ପା ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା) ଗଠନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ମାନ୍ୟବର ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ କାମ୍ପା ପକ୍ଷରୁ ଅସୁଲ ହୋଇଥିବା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପାଖରେ ପଡ଼ିରହିଥିବା ସମସ୍ତ ଅର୍ଥକୁ ଆଡ୍-ହକ୍ କାମ୍ପାକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଯାଉ । କାମ୍ପା ପକ୍ଷରୁ ଉପଭୋକ୍ତା ଏଜେନ୍ସିରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ସମସ୍ତ ଅର୍ଥ ଏବଂ ଏଥିରୁ ଅର୍ଜିତ ଆୟର ଅଡିଟ୍ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମଧ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଅଡିଟରଙ୍କୁ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବାର ଥିଲା ।

ଜାନୁଆରୀ 2012 ରେ ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ ଉପରୋକ୍ତ ଆଦେଶ ଏବଂ ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍‌ର ପ୍ରସଙ୍ଗ ସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ ଭାରତରେ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣର ଅଡିଟ୍ କରାଯାଇଥିଲା । ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗଠିତ ଏକ ଆଡ୍-ହକ୍ କାମ୍ପାରେ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳରେ ପଡ଼ିରହିଥିବା ଉକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଅସୁଲି ହୋଇଥିବା ଅର୍ଥକୁ ଏକତ୍ରୀତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଉପରୋକ୍ତ ଆକାଉଣ୍ଟରୁ କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିର ପ୍ରାପ୍ତି ଏବଂ ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାରେ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2018) ।

ପ୍ରାକୃତିକ ଜଙ୍ଗଲର ସଂରକ୍ଷଣ, ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ପରିଚାଳନା, ସେକ୍ଟରରେ ଭିତ୍ତିଭୂମି ବିକାଶ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସହଯୋଗୀ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଏକ ସାଧନ ଭାବରେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଜଙ୍ଗଲ, ପରିବେଶ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ (ଏଫ୍‌ଇଆଣ୍ଡସିସି) ବିଭାଗ ଅଧୀନରେ ଥିବା ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହା କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ (ସିଏ), ଅତିରିକ୍ତ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ, ଦଣ୍ଡବିଧାନ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ, ନିଟ୍ ପ୍ରେଜେଣ୍ଟ ଭାଲ୍ୟୁ (ଏନ୍‌ପିଭି) ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ (ସଂରକ୍ଷଣ) ଅଧିନିୟମ, 1980 ଅନୁଯାୟୀ

ଏହିପରି ଏଜେନ୍ସିରୁ ଅସୁଲି ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଅର୍ଥ ବାବଦରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଉପଭୋକ୍ତା ଏଜେନ୍ସିରୁ ସଂଗୃହିତ ଅର୍ଥ ଗ୍ରହଣ କରୁଛି ।

4.1.1 ସାଂଗଠନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା

ଜଙ୍ଗଲ, ପରିବେଶ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବିଭାଗର ସାଂଗଠନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି:

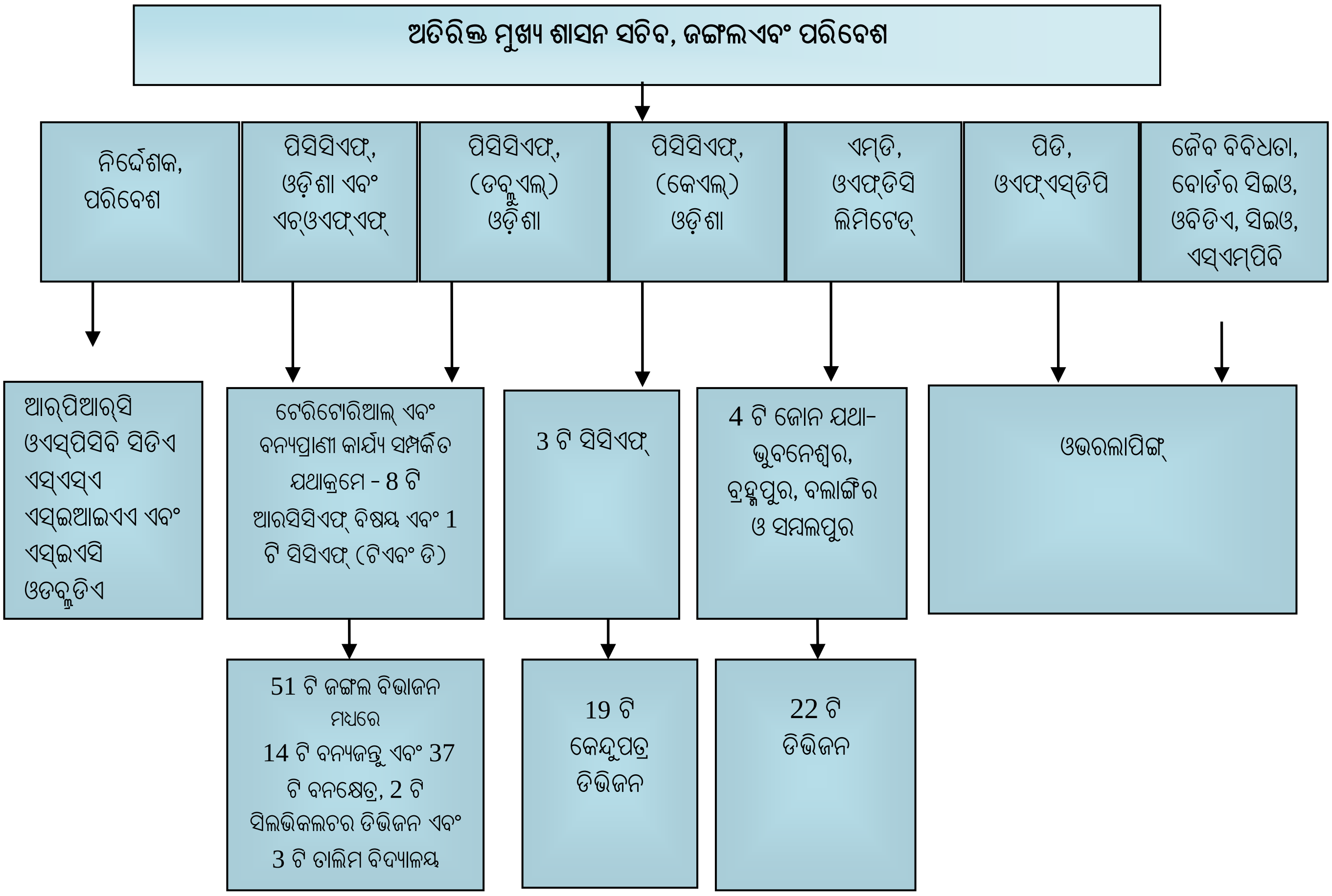

ବନ ବିଭାଗରେ 08 ଟି ସର୍କଲ, 51 ଟି ଜଙ୍ଗଲ ଡିଭିଜନ (37 ଟି ଟେରିଟେରାଲ୍ ଡିଭିଜନ ଏବଂ 14ଟି ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ଡିଭିଜନ), 03ଟି ତାଲିମ ଏବଂ ବିକାଶ ଡିଭିଜନ, 02ଟି ସିଲଭିକଲ୍‌ଚର୍ ଡିଭିଜନ ଉପ-ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ନନ୍ଦନକାନନ ପ୍ରାଣୀ ଉଦ୍ୟାନ ପାର୍କ, ଜଙ୍ଗଲ ସମ୍ପଦ ସର୍ବେକ୍ଷଣ (ଏଫ୍‌ଆର୍‌ଏସ୍) ଡିଭିଜନ, କଟକ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ବନ ବିଭାଗ ବିକାଶ ପ୍ରକଳ୍ପ (ଓଏଫ୍‌ଏସ୍‌ଡିପି) ଗଠିତ । କ୍ଷେତ୍ର ସ୍ତରୀୟ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ 293ଟି ରେଞ୍ଜ ମଧ୍ୟରେ 1,068ଟି ଉପବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକ ଅଧିନରେ 3,781ଟି ବିଟ୍ ଅଛି ।

ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଏକ ତିନି ସ୍ତରୀୟ କମିଟି କ୍ରମବଦ୍ଧତା ମାଧ୍ୟମରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, ଯାହା ନିମ୍ନରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବର ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି ।

ପରିଚାଳକ ନିକାୟ, ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ନୀତି ଢାଞ୍ଚା ଏବଂ ସମୀକ୍ଷା ସମୟ ସମୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ।
ପ୍ରଚାଳନ କମିଟି, ରାଜ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ନିୟମ ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁମୋଦନ କରିବାକୁ ଜନାଦେଶ ଜାରି କରିଥିଲେ ।
କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କମିଟି, ପିସିସିଏଫ୍ ଏବଂ ଏଚ୍‌ଓଏଫ୍‌ଏଫ୍ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କମିଟି ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ଏପିଓ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଡିସେମ୍ବର ଶେଷ ପୂର୍ବରୁ ଏହାକୁ ପରିଚାଳନା କମିଟିରେ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଜନାଦେଶ ଜାରି କରିଥିଲେ ।

ପରିଚାଳନା କମିଟି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କମିଟି ମଧ୍ୟ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିର ତଦାରଖ ଏବଂ ଉପଯୋଗ, ଏପିଓକୁ ଅନୁମୋଦନ କରିବା ଏବଂ ପାଣ୍ଠିର ପ୍ରାପ୍ତି ଏବଂ ଖର୍ଚ୍ଚର ସଠିକ୍ ଅଡିଟ୍ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଦାୟୀ ।

4.1.2 ସମୀକ୍ଷାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଆକଳନ କରିବା ସମୀକ୍ଷାର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା:

- ❖ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ, ସଂରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲର ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ସୁରକ୍ଷା ତଥା ଉପଭୋକ୍ତା ଏଜେନ୍ସିରୁ ଉପଭୋକ୍ତା ଦେୟ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଫଳପ୍ରଦ ଥିଲା;
- ❖ କାମ୍ପା ଅଧୀନରେ ବୃକ୍ଷରୋପଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏବଂ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ସଂରକ୍ଷଣ ପଦକ୍ଷେପ ଯେପରିକି କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ (ସିଏ), କ୍ୟାଚ୍‌ମେଣ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ର ଉପଚାର (ସିଏଟି) ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଭାବରେ କରାଯାଇଥିଲା;
- ❖ ପାଣ୍ଠିର ଆର୍ଥିକ ପରିଚାଳନା ଅର୍ଥନୈତିକ, ଦକ୍ଷ ଏବଂ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଥିଲା; ଏବଂ
- ❖ ଏକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କୌଶଳ ଥିଲା ।

4.1.3 ଅଡିଟ୍ ମାନଦଣ୍ଡ

ଅଡିଟ୍ ଫଳାଫଳଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମାନଦଣ୍ଡରେ ମୂଲ୍ୟାୟନ ହୋଇଛି:

- କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ ପାଣ୍ଠି ଅଧିନିୟମ (ସିଏଏଫ୍) 2016 ଏବଂ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ ପାଣ୍ଠି (ସିଏଏଫ୍) ନିୟମ; 2018
- ଜଙ୍ଗଲ (ସଂରକ୍ଷଣ) ଅଧିନିୟମ, 1980, ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ମାନୁଆଲ୍ (ଓଏଫ୍‌ପିଏମ୍), 1977, ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ସଂହିତା (ଓଏଫ୍‌ଡି), 2020, ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା ପ୍ରଣାଳୀ ସଂହିତା (ସିଏମ୍‌ପିପି), 1990, ଓଡ଼ିଶା ବନକ୍ଷେତ୍ର ଦର୍ଶନ, 2020, ଜାତୀୟ ଜଙ୍ଗଲ ନୀତି (ଏନ୍‌ଏଫ୍‌ପି), 1988 ଏବଂ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ୍, 1972
- ଓଡ଼ିଶା ସାଧାରଣ ଆର୍ଥିକ ନିୟମାବଳୀ (ଓଜିଏଫ୍‌ଆର୍), ଓଡ଼ିଶା ଟ୍ରେଜେରୀ କୋଡ୍ (ଓଟିସି), କ୍ରୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଏବଂ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ବିଜ୍ଞପ୍ତି
- ଇଣ୍ଡିଆ ଷ୍ଟେଟ୍ ଅଫ୍ ଫରେଷ୍ଟ ରିପୋର୍ଟ (ଆଇଏସ୍‌ଏଫ୍‌ଆର୍), ଫରେଷ୍ଟ ସର୍ଭେ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ, ସ୍କିମ୍ ଗାଇଡ୍ ଲାଇନ୍ ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ ମୂଲ୍ୟ ରୀତି
- ବାର୍ଷିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ରିପୋର୍ଟ ଏବଂ ବିଭାଗର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରିପୋର୍ଟ, କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା (ଗୁଡ଼ିକ)/ ଯୋଜନା (ଗୁଡ଼ିକ) ଏବଂ କାମ୍ପା କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନର ବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା (ଏପିଓ) ଏବଂ
- ବସ୍ତୁଗତ / ଆର୍ଥିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ/ ରୀତି, ସରକାର/ ପିସିସିଏଫ୍(ଓ) ଏବଂ ଏଚ୍‌ଓଏଫ୍‌ଏଫ୍ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ

4.1.4 ଅଡିଟ୍ ପରିସର ଏବଂ ପଦ୍ଧତି

ନୋଡାଲ୍ ଅଫିସର ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚ ମାଧ୍ୟମରେ ଆଡ-ହକ୍ କାମ୍ପାକୁ ପାଣ୍ଠିର ଅନ୍ତଃପ୍ରବାହ ସହିତ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ ଆକଳନ କରିବା ପାଇଁ ଜୁନ୍ ରୁ ନଭେମ୍ବର 2022 ମଧ୍ୟରେ ବିସ୍ତୃତ

ଅନୁପାଳନ ସମୀକ୍ଷା (ଡିସିଏ) କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ 20 ଟି ବିଭାଗୀୟ ବନ ଅଧିକାରୀ[78] (ଡିଏଫ୍ଓ) ଏବଂ ମୋଟ 60 ଟି କ୍ଷେତ୍ର ୟୁନିଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ ଚାରିଟି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ୟନିଟ୍[79] ଯାହାକି 2019-20 ରୁ 2021-22 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା । କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିରେ ହୋଇଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ଉପରେ ଆଧାର କରି ସ୍ତରୀତ ରାଣ୍ଡମ୍ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ ପଦ୍ଧତି ମାଧ୍ୟମରେ ୟୁନିଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଚୟନ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଡିଟ୍ ଅବଧି, ଅଡିଟ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଅଡିଟ୍ ମାନଦଣ୍ଡ ଏବଂ ପରିସର ବିଷୟରେ 27 ଅକ୍ଟୋବର 2022 ରେ ଏଫ୍ଇଆଣ୍ଡସିସି ବିଭାଗ ସହିତ ଏକ ପ୍ରବେଶ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା । 28 ମାର୍ଚ୍ଚ 2023 ରେ ଏକ ପ୍ରସ୍ଥାନ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଏଫ୍ଇଆଣ୍ଡସିସି ବିଭାଗ ସହିତ ଅଡିଟ୍ ଫଳାଫଳ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇ ଥିଲା ଏବଂ ଉତ୍ତରଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଏହି ଡିସିଏ, ବନ ବିଭାଗ ଏବଂ ଭିତ୍ତିଭୂମି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଯେପରକି ସହାୟକ ସିଲଭିକଲଚରାଲ୍ ଅପରେସନ (ଏସ୍ଏସ୍ଓ) କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ, ଜଳାଶୟ ଏବଂ କଲଭର୍ଟ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଜଙ୍ଗଲ ବିଟ୍ ସ୍ତରରେ ଥିବା ଫିଲ୍ଡ ସାଇଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ "ଟପ୍ ଡାଉନ୍" ପଦ୍ଧତି ମାଧ୍ୟମରେ ବୃକ୍ଷରୋପଣର ବଞ୍ଚିବା ଶତକଡ଼ା ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପାଇଁ ଫଳାଫଳ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ପନ୍ଥା ଅନୁସରଣ କରିଥିଲା । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଅଡିଟ୍ ପଦ୍ଧତିରେ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠି ସହିତ ଜଡ଼ିତ ନୀତି ଏବଂ ଯୋଜନା ଦସ୍ତାବିଜ୍‌ଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚ, ପାଣ୍ଠି ଆବଣ୍ଟନ ପ୍ରଣାଳୀର ଯାଞ୍ଚ, ପାଣ୍ଠି ଉଠାଣ ଏବଂ ବ୍ୟବହାର, ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ପରୀକ୍ଷା ଯେପରିକି ନିଟ୍ ପ୍ରେଜେଣ୍ଟ ଭେଲ୍ୟୁ (ଏନ୍ପିଭି) କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ (ସିଏ) କ୍ୟାଚ୍‌ମେଣ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ର ଉପଚାର ଯୋଜନା (ସିଏଟିପି), ଭିତ୍ତିଭୂମି ବିକାଶ, ସୁରକ୍ଷା, ସହାୟକ ସିଲଭିକଲଚର ଅପରେସନ୍ (ଏସେସୋ) କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏବଂ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ଡାଟାବେସ୍, ରେଜିଷ୍ଟର ଏବଂ ଜର୍ଣ୍ଣାଲ, ନଗଦ ଆକାଉଣ୍ଟ୍, ଷ୍ଟୋର ଆକାଉଣ୍ଟ, ନର୍ସରୀ ରେକର୍ଡ ଇତ୍ୟାଦି ଏବଂ ବୃକ୍ଷରୋପଣ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ମିଳିତ ସରଜମିନ୍ ତଦନ୍ତ (ଜେପିଆଇ), କାମ୍ପା ଅଧୀନରେ ଗଠିତ ହୋଇଥିବା ବୃକ୍ଷରୋପଣ ବଞ୍ଚିବାର ଶତକଡ଼ା ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତିର ଯାଞ୍ଚ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

ଅଡିଟ୍ ଫଳାଫଳ

ଅଡିଟ୍ ଫଳାଫଳ ଗୁଡ଼ିକରେ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଗଠନରେ ତ୍ରୁଟି, ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ପଦ୍ଧତି, କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନର ବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା (ଏପିଓ) ପ୍ରସ୍ତୁତି ଏନ୍ପିଭି ସଂଗ୍ରହ, କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ (ସିଏ), ସର୍ତ୍ତମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ, କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିର ହିସାବ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ତ୍ରୁଟି, ପାଣ୍ଠି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ତଦାରଖ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଅଛି ।

4.2 ଯୋଜନା

4.2.1 ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଗଠନରେ ତ୍ରୁଟି

ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି (ଜୁଲାଇ 2009) କରାଯାଇଥିବା ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 10(1), 14 ଏବଂ 15 ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ରାଜ୍ୟରେ କାମ୍ପା ସ୍ଥାପନ କରିବା ସହ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାର କାର୍ଯ୍ୟକାରତା ପାଇଁ ତିନିଟି କମିଟି ଗଠନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ଯଥା (i) ଆପେକ୍ସ ସ୍ତରରେ ପରିଚାଳକ ନିକାୟ (ଜିବି) (ii) ପ୍ରଚାଳନ କମିଟି (ଏସ୍ସି) ଏବଂ (iii) କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କମିଟି(ଇସି) ।

ଏଫ୍ଇ ଆଣ୍ଡ ସିସି ବିଭାଗର ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚ (ଜୁନ୍ 2022) ରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା 29 ସେପ୍ଟେମ୍ବର

[78] ଡିଏଫ୍ଓ: ଆଠଗଡ଼, ବାଲିଗୁଡ଼ା, ବରଗଡ଼, ବ୍ରହ୍ମପୁର, ଭଦ୍ରକ (ଡବ୍ଲୁଏଲ୍), ବଣେଇ, ବୌଦ୍ଧ, ଦେବଗଡ଼, ଢେଙ୍କାନାଳ, ଜୟପୁର, କଳାହାଣ୍ଡି(ଉତ୍ତର), କେନ୍ଦୁଝର, ଖରିଆର, ନୟାଗଡ଼, ନବରଙ୍ଗପୁର, ରେଢାଖୋଲ, ପୁରୀ (ଡବ୍ଲୁଏଲ୍), ରାୟଗଡ଼ା, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼, ଶିମିଳିପାଳ ବ୍ୟାଘ୍ର ଅଭୟାରଣ୍ୟ (ଉତ୍ତର)

[79] ରାଜ୍ୟ ସିଲଭିକଲ୍‌ଚରିଷ୍ଟ ସେଣ୍ଟର, ଫରେଷ୍ଟର ଟ୍ରେନିଂ ସ୍କୁଲ, ନନ୍ଦନକାନନ ପ୍ରାଣୀ ଉଦ୍ୟାନ ଓ ଓଡ଼ିଶା ବନ ବିଭାଗ ବିକାଶ ପ୍ରକଳ୍ପ

2018[80] ରେ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ମଧ୍ୟ ଉପରୋକ୍ତ ତିନିଟି କମିଟିକୁ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2018) ପୁନଃଗଠିତ ସଂସ୍ଥାପିତ କରି ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ କରିଥିଲେ । ଏଣୁ, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କାମ୍ପା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରକାଶ ପାଇବାର ନଅ ବର୍ଷ ବିଳମ୍ବରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଗଠନ କରାଯାଇ ଥିଲା । ସେହି ଭାବରେ ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମ କୋର୍ଟଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଳନ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହିତ ଅର୍ଥର ବିନିଯୋଗ ପାଇଁ ପରିଚାଳନାର ସ୍ଥାୟୀ ସଂସ୍ଥାଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଭାବ ଦେଖାଦେଇଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ ବର୍ଷ 2009 ରେ ତିନିଟି କମିଟି ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2018 ରେ ଗଭର୍ଣ୍ଣିଂ ବଡି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କମିଟି ଗୁଡ଼ିକର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଓ କ୍ଷମତା ସହିତ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଗଠନ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାର ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା ।

4.2.1.1 ପରିଚାଳକ ନିକାୟର ଅଣକାର୍ଯ୍ୟକାରିତା

କାମ୍ପା ଆଇନ୍ 2016 ର ଧାରା 17(1)(i) ଏବଂ (ii) ଅନୁଯାୟୀ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ତରରେ ପରିଚାଳକ ନିକାୟ (ଜିବି), ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ନୀତିଢାଞ୍ଚା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ସହ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାର ସମୀକ୍ଷା କରିବାର ଥିଲା । ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 17 (2) ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଛି ଯେ, ଅତିକମ୍‌ରେ ଛଅ ମାସରେ ଥରେ ଜିବି ବୈଠକ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ, ଜୁନ୍ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଜିବି ନୀତି ଢାଞ୍ଚା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିନଥିଲା କିମ୍ବା କାମ୍ପାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାର ସମୀକ୍ଷା ମଧ୍ୟ କରିନଥିଲା । ଯେହେତୁ ଜିବି ଏହାର ଗଠନ ପରଠାରୁ ଅର୍ଥାତ୍ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2018 ରୁ କୌଣସି ବୈଠକ କରିନଥିଲା । ତେଣୁ, ବ୍ୟାପକ ନୀତି ଢାଞ୍ଚା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ନିୟମିତ ସମୀକ୍ଷା ଅଭାବରୁ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ବିହୀନ ଏବଂ ସମୀକ୍ଷା ବିହୀନ ହୋଇ ରହିଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ ପରିଚାଳକ ନିକାୟ ବୈଠକ ଡାକିବା ଲାଗି ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି ।

4.2.1.2 ପ୍ରଚାଳନ କମିଟି ଓ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କମିଟି ଦ୍ୱାରା ବୈଠକ ଅସଂଗଠିତ

କାମ୍ପା ଆଇନ୍ 2016 ର ଧାରା 18 (2) ଏବଂ 19 (2) ଅନୁଯାୟୀ ତିନି ମାସରେ ଅନ୍ତତଃ ଥରେ ଏହି କମିଟି ଗୁଡ଼ିକ ବୈଠକ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ପ୍ରଚାଳନ କମିଟି ଓ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହି କମିଟି ଏପିଓ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ନିୟମାବଳୀ ଓ ପ୍ରଣାଳୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ / ଅନୁମୋଦନ କରିବାର ଥିଲା । ଅଡିଟ୍‌ରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ 2019-22 ଅବଧିରେ ପ୍ରତିଟି କମିଟିରେ 12 ଟି ବୈଠକ ଆବଶ୍ୟକ ଥିବା ବେଳେ ପ୍ରଚାଳନ କମିଟି କେବଳ ତିନିଟି ବୈଠକ କରିଥିଲା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କମିଟି କେବଳ ଦୁଇଟି ବୈଠକ କରିଥିଲା । ତେଣୁ, କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିରୁ ପାଣ୍ଠିର ଉପଯୋଗ ଏବଂ ପ୍ରକଳ୍ପର ଅଗ୍ରଗତିର ତଦାରଖ କରାଯାଇ ନଥିଲା, ଯାହା ଏହି କମିଟି ଗୁଡ଼ିକର ଅସ୍ତିତ୍ୱର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ବିଫଳ କରିଛି ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ, 2019-22 ଅବଧିରେ ତିନିଟି କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କମିଟି ଏବଂ ତିନିଟି ପ୍ରଚାଳନ କମିଟି ବୈଠକ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ପ୍ରକୃତପକ୍ଷେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କମିଟିର 12 ଟି ବୈଠକର ଆବଶ୍ୟକ ଥିବା ବେଳେ ମାତ୍ର ତିନିଟି ବୈଠକ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା ରେକର୍ଡରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ।

4.2.2 ପରିଚାଳନା ନିକାୟ ଦ୍ୱାରା ବାର୍ଷିକ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା ଅନୁମୋଦନ ନହେବା ଓ ଏପିଓ ଗୁଡ଼ିକ ଦାଖଲ କରିବାରେ ବିଳମ୍ବ

ସିଏଏଫ୍ ନିୟମାବଳୀ 2018ର ନିୟମ 36 ଅନୁଯାୟୀ, ଜିବି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ଅନୁମୋଦିତ ଏପିଓ ଆଧାରରେ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଆଗାମୀ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ୟୁନିଟ୍ ମାନଙ୍କ ଠାରୁ ସ୍ଥାନ ଅନୁସାରେ ଫର୍ମ VI ରେ

---

[80] ବିଜ୍ଞପ୍ତି ସଂଖ୍ୟା-21066/ ଏଫ୍ଆଣ୍ଡଇ ତାରିଖ 29 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2018. ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାର ପରିଚାଳନା କମିଟି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କମିଟି ଗଠନ/ ପୁନର୍ଗଠନ ମାମଲାରେ ଏଫ୍ଆଣ୍ଡଇ ବିଭାଗର ପୂର୍ବ ପାଞ୍ଚଟି ବିଜ୍ଞପ୍ତିକୁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ତାରଖ 29 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2018 ଅଧିକ୍ରାନ୍ତ କରିନେଇଛି ।

ଆନୁମାନିକ ପ୍ରାପ୍ତି ଓ ବ୍ୟୟ ଆଧାରରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ କରି ନିଜର ବଜେଟ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ । ସେହି ଏପିଓକୁ 31 ଡିସେମ୍ବର ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରତି ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଓ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କୁ ପଠାଇବା କଥା । ଏହି ପାଣ୍ଠିର ପ୍ରବାହ ନିମ୍ନ ତାଲିକାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି:

ଚାର୍ଟ-5: ପାଣ୍ଠିର ପ୍ରବାହ ଚାର୍ଟ

4.2.2.1 ଜାତୀୟ କାମ୍ପାକୁ ଏପିଓ ଦାଖଲର ସ୍ଥିତି ଏବଂ 2019-22 ଅବଧିରେ ପାଣ୍ଠି ପ୍ରାପ୍ତି

2019-22 ବାର୍ଷିକ ଅବଧିରେ ଏପିଓ ଗୁଡ଼ିକ ଦାଖଲର ବର୍ଷୱାରୀ ବିବରଣୀ ଏବଂ ଜାତୀୟ କାମ୍ପା ଦ୍ୱାରା ପାଣ୍ଠି ପ୍ରଦାନ **ସାରଣୀ 4.1** ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ- 4.1: 2019-22 ଅବଧିରେ ଜାତୀୟ କାମ୍ପାକୁ ଏପିଓ ଦାଖଲ ଏବଂ ଏହାର ପାଣ୍ଠି ପ୍ରାପ୍ତି କରିବାରେ ବିଳମ୍ବ

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଇସିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ତାରିଖ	ଏସ୍‌ସିଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ ତାରିଖ	ଏପିଓ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ବିଳମ୍ବର ଅବଧି	ଜିବି ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ/ ଅନୁମୋଦନ ପାଇଁ ଜମା କରିବାର ତାରିଖ	ଜାତୀୟ ପ୍ରାଧିକରଣ, କାମ୍ପାରେ ଦାଖଲ ତାରିଖ	ଏପିଓ ଦାଖଲ କରିବାରେ ବିଳମ୍ବର ଅବଧି	ଜାତୀୟ କାମ୍ପାରୁ ଅର୍ଥ ପାଇବାର ତାରିଖ
1	***2***	***3***	***4***	***5***	***6***	***7***	***8***
2019-20	06.12.2018	20.12.2018	ବିଳମ୍ବିତ ନୁହେଁ	ଦାଖଲ ହୋଇନାହିଁ	21 ଜାନୁଆରୀ 2019	20 ଦିନ	21 ଜୁନ୍, 15 ଅକ୍ଟୋବର 2019
2020-21	28.01.2020	11.02.2020	27 ଦିନ	ଦାଖଲ ହୋଇନାହିଁ	20 ଅପ୍ରେଲ 2020	109 ଦିନ	08 ମଇ, 02 ଜୁଲାଇ, 02 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2020
2021-22	20.11.2020	07.01.2021	ବିଳମ୍ବିତ ନୁହେଁ	ଦାଖଲ ହୋଇନାହିଁ	20 ମାର୍ଚ୍ଚ 2021	78 ଦିନ	19 ଅଗଷ୍ଟ, 09 ନଭେମ୍ବର 2021 ଏବଂ 03 ଫେବୃଆରୀ 2022

ଉତ୍ସ: ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀ, ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସୂଚନା

ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀରୁ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଅନିୟମିତତା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା:

(i) ଜିବିର କ୍ଷମତାକୁ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ କରି ପ୍ରଚାଳନ କମିଟି ଜାତୀୟ ପ୍ରାଧିକରଣ, କାମ୍ପାକୁ ଏପିଓ ଗୁଡ଼ିକ ଜିବିର ଅନୁମୋଦନ ବିନା 20 ରୁ 109 ଦିନ ବିଳମ୍ବରେ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।

(ii) ଜୁନ୍ ଏବଂ ଜୁଲାଇ ମାସର ରୋପଣ ଅବଧି ଶେଷ ହେବା ପରେ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କାମ୍ପା ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଏହି ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯଦିଓ ଜିବି ଦ୍ୱାରା ଏପିଓ ଗୁଡ଼ିକ ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇନଥିଲା । ଉପରୋକ୍ତ ଅନିୟମିତତା ଫଳରେ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ୟୁନିଟ୍ ଗୁଡ଼ିକରେ ଅର୍ଥ ବିନିଯୋଗ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲା । ପରିଣାମ ସ୍ୱରୁପ ଯୋଜନା ବଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପ୍ରଭାବୀ ଢଙ୍ଗରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ, ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

4.2.2.2 ଏପିଓର ଅନୁପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ କରିବା କାରଣରୁ ଅଯଥା ଖର୍ଚ୍ଚ

ପିସିସିଏଫ୍ (ଡବ୍ଲୁଏଲ୍) ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, 2015-16 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ବାମରା (ଡବ୍ଲୁଏଲ୍) ଡିଭିଜନର ଦୁଇଟି ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ରେଞ୍ଜରେ ସାଇଟ୍ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ ସଂରକ୍ଷଣ ଯୋଜନା

(ଏସ୍ଏସ୍‌ଡବ୍ଲୁସିପି) ଅଧୀନରେ ପାଞ୍ଚଟି[81] ସଂରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ (ଆର୍ଏଫ୍) ରେ 95 ହେକ୍ଟରରୁ ଅଧିକ ଜମିରେ 15 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟରେ ସହାୟତା ପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରାକୃତିକ ପୁନରୁତ୍ପାଦନ (ଏଏନ୍ଆର୍) ବୃକ୍ଷ ରୋପଣ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ, 2016-17 ଏବଂ 2017-18 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଏବଂ ତୃତୀୟ ବର୍ଷ ପାଇଁ କାମ୍ପା ଏପିଓ 2015-16 ଏବଂ 2016-17 ଅଧୀନରେ ଏହି ବୃକ୍ଷରୋପଣ ପାଇଁ ପାଣ୍ଠିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇ ନଥିଲା । 2016-17 ଠାରୁ 2019-20 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଅଭାବରୁ ବଞ୍ଚିବାର ହାର ମାତ୍ର 7.5 ପ୍ରତିଶତ ଥିବାରୁ 2020-21 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଏହି ବୃକ୍ଷ ରୋପଣର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଆବଣ୍ଟନ ହୋଇଥିବା 34.42 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଡିଏଫ୍ଓ ଫେରସ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏହାଫଳରେ ବୃକ୍ଷରୋପଣ କାର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରଥମ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ 15 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଅଯଥା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବା ସହିତ ବୃକ୍ଷରୋପଣର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ, ବନ୍ୟ ହାତୀଙ୍କ ପ୍ରାକୃତିକ ବାସସ୍ଥଳୀରେ ବୃକ୍ଷରୋପଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବନ୍ୟ ହାତୀଙ୍କ ଚଳପ୍ରଚଳ ଯୋଗୁଁ ଏହା କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଛି । ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା କାରଣ ବୃକ୍ଷରୋପଣର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ହୋଇନଥିବାରୁ ବୃକ୍ଷରୋପଣର ବଞ୍ଚିବାର ହାର 7.5 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ।

4.2.3 ବନୀକରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଙ୍କ ଗଠନରେ ବିଳମ୍ବ

ଜଙ୍ଗଲ (ସଂରକ୍ଷଣ) ଅଧିନିୟମ 1980 ର ଧାରା 2.1 ଏବଂ 2.3 ଅନୁଯାୟୀ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିକୁ ଅଣ-ଜଙ୍ଗଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇବା ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ (ସିଏ) ଅନ୍ୟତମ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ । ଜମି ଦ୍ୱାରା ଜମି ଓ ଗଛ ଦ୍ୱାରା ଗଛ ନଷ୍ଟ ହେଲେ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବା ହେଉଛି କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଉପଭୋକ୍ତା ଏଜେନ୍ସି (ୟୁଏ) ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତିମ ଅନୁମୋଦନର ତିନି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ମୂଲ୍ୟରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଣଜଙ୍ଗଲ ଜମିରେ ଡାଇଭର୍ସନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ କ୍ଷେତ୍ରର ସମକକ୍ଷ କିମ୍ବା ବଦଳାଯାଇଥିବା କ୍ଷେତ୍ରର ଦୁଇ ଗୁଣା ଜଙ୍ଗଲ ଉପରେ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ କରାଯିବ ।

ଏଫ୍ଇଆଣ୍ଡସିସି ବିଭାଗର ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, (ତତ୍କାଳୀନ) ରାଜ୍ୟ ବନ୍ୟ ବିଭାଗ[82] ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିଲ୍ଲାରେ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ ପାଇଁ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଙ୍କ ଗଠନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଓ ଆଞ୍ଚଳିକ ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠିତ, ଅଣ-ଜଙ୍ଗଲ ସରକାରୀ ଜମି (ଅବାଦ, ଅଯୋଗ୍ୟ ଓ ଅନାବାଦୀ ଜମି) ଏବଂ ସରକାରୀ ଖାତାରେ ଥିବା ନିମ୍ନ ମାନର ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ଗୁଡ଼ିକର ଚିହ୍ନଟ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବା ଏବଂ ଏକ ଟାସ୍କ ଫୋର୍ସ ଗଠନ କରିବା ପାଇଁ (1998) ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ଓଡ଼ିଶା ସ୍ପେସ୍ ଆପ୍ଲିକେସନ ସେଣ୍ଟର (ଓଆର୍ଏସ୍ଏସି) ଫେବୃଆରୀ 2022 ରେ ପରିକଳ୍ପନା କରି ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ରାଜସ୍ୱ ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ଚିହ୍ନଟ[83] ଏବଂ ଚୟନ ପାଇଁ ଏକ ୱେବ୍-ଜିଆଇଏସ୍ ଆପ୍ଲିକେସନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ କରିଥିଲା, ଯାହା ରାଜ୍ୟରେ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିଥାନ୍ତା । ତଥାପି, ଓଆର୍ଏସ୍ଏସି ଓଡ଼ିଶାର 30ଟି ଜିଲ୍ଲାର 51ଟି ବନଖଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରୁ 13ଟି ଜଙ୍ଗଲ ବନଖଣ୍ଡ[84]ରେ କେବଳ ପରୀକ୍ଷାମୂଳକ ଭାବେ ଅବକ୍ଷୟ ହୋଇଥିବା ରାଜସ୍ୱ ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ଚିହ୍ନଟ ଓ ଚୟନ କରିଥିଲା, ଯାହାକି ବୃକ୍ଷରୋପଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଏକ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଙ୍କ ଗଠନ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଠାରୁ ବହୁ ପଛରେ ଥିଲା । ଏହା ସୂଚାଇ ଦେଇଛି ଯେ ବିଭାଗ ଗତ 24 ବର୍ଷ ଧରି ଏକ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଙ୍କ ଗଠନ କରିବା ପାଇଁ ଜମି ସୂଚନା ସଂଗ୍ରହ କରିପାରିଲା ନାହିଁ, ଯାହା କ୍ଷତିପୂରକ

---

81 କହପାଣି ଆର୍ଏଫ୍, କୁର୍ନିମୁଣ୍ଡା ଆର୍ଏଫ୍, ଅତିରିକ୍ତ କଂସାର ଆର୍ଏଫ୍, ବଦ୍ରମା ଆର୍ଏଫ୍ (ବାମରା ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଅଧୀନରେ) ଏବଂ କେନ୍ଦୁମୁଣ୍ଡା ଆର୍ଏଫ୍ (ଖେସୁନି ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଅଧୀନରେ)

82 ପରବର୍ତ୍ତୀ ନାମ ଜଙ୍ଗଲ, ପରିବେଶ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବିଭାଗ

83 ଜଙ୍ଗଲ ଭାବେ ରେକର୍ଡ ହୋଇଥିବା ରାଜସ୍ୱ ଜମି ଯାହା ଉପରେ ଜଙ୍ଗଲ (ସଂରକ୍ଷଣ) ଆଇନ୍ 1980 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ

84 ଅନୁଗୁଳ, ଆଠମଲ୍ଲିକ, ଜୟପୁର, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କଳାହାଣ୍ଡି(ଉତ୍ତର), କରଞ୍ଜିଆ, କେନ୍ଦୁଝର, ଖୋର୍ଦ୍ଧା, କୋରାପୁଟ, ଫୁଲବାଣୀ, ରାଉରକେଲା, ସମ୍ବଲପୁର ଏବଂ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼

ବନୀକରଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ନହେବା ଏକ ଅନ୍ୟତମ କାରଣ ଥିଲା, ଯାହା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 4.4 ରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ, ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ପାଇଁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଇଛି ।

4.3 ଏନ୍‌ପିଭି ଏବଂ ସିଏର ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଆଇନଗତ ଅସୁଲି

ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷଣ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ଆନୁସଙ୍ଗିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ଅଣଜଙ୍ଗଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ନିଟ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୂଲ୍ୟ (ଏନ୍‌ପିଭି) ଉପଭୋକ୍ତା ଏଜେନ୍ସି ଠାରୁ ଅସୁଲି କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ସେହିଭଳି, ଅଣଜଙ୍ଗଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ (ସିଏ) ଅନ୍ୟତମ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଆବଶ୍ୟକତା ସର୍ତ୍ତ ଥିଲା ଏବଂ 'ଜମି ଦ୍ୱାରା ଜମି'ର କ୍ଷତିପୂରଣ କରିବା ଏବଂ 'ବୃକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ବୃକ୍ଷ' କ୍ଷତିପୂରଣ କରିବା ସିଏର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉପ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକରେ ଏନ୍‌ପିଭି ପ୍ରତି ଆଇନଗତ କର ଅସୁଲି ଏବଂ ସିଏର ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା ।

4.3.1 ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏବଂ ଏନ୍‌ପିଭି ଅସୁଲିର ସ୍ଥିତି

ଜଙ୍ଗଲ (ସଂରକ୍ଷଣ) ଅଧିନିୟମ 1980 ର ଧାରା 2 ଅନୁଯାୟୀ ନଭେମ୍ବର 2002 ରେ ଭାରତର ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ କ୍ରମେ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ବାସ୍ତବିକ ନିଟ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୂଲ୍ୟ (ଏନ୍‌ପିଭି) ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସହଯୋଗୀ ଦେୟ ଉପରେ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିକୁ ଅଣଜଙ୍ଗଲ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇପାରିବ ।

ପିସିସିଏଫ୍ ଏବଂ ଏଚ୍‌ଓଏଫ୍‌ଏଫ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ, ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ବର୍ଷଓ୍ୱାରୀ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏବଂ ଏନ୍‌ପିଭିର ସଂଗ୍ରହ **ସାରଣୀ 4.2** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ଏହା ଦେଖାଗଲା ଯେ 6,101.21 ହେକ୍ଟର ଜଙ୍ଗଲ ଜମି 2019-22 ଅବଧିରେ 70ଟି ମାମଲାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଅନୁମୋଦନ[85] ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା ।

ସାରଣୀ-4.2: 2019-22 ମଧ୍ୟରେ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ବର୍ଷଓ୍ୱାରୀ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏବଂ ଏନ୍‌ପିଭି ଅସୁଲିର ବିବରଣୀ

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଅନ୍ତିମ/ ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଅନୁମୋଦନ ପାଇଥିବା ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ଜଙ୍ଗଲ ପରିବର୍ତ୍ତନ କ୍ଷେତ୍ର (ହେକ୍ଟରରେ)	ଏନ୍‌ପିଭି ଅସୁଲି (କୋଟିରେ)
1	***2***	***3***	***4***
2019-20	23	3,067.98	**67.16**
2020-21	29	1,839.29	**139.06**
2021-22	18	1,193.94	**93.89**
ମୋଟ	**70**	**6,101.21**	**300.11**

4.3.2 ଏନ୍‌ପିଭିର ଆଦାୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନିୟମିତତା

4.3.2.1 ଭେଦାତ୍ମକ ଏନ୍‌ପିଭିର ଅନାଦାୟ

ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍ ଏବଂ ସିସି ବିଜ୍ଞପ୍ତି[86] (ଜାନୁଆରୀ 2022), ଅନୁଯାୟୀ ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ପରିବର୍ତ୍ତନର ସମସ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଏନ୍‌ପିଭିର ନୂତନ ହାର ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବ ଯାହା 6 ଜାନୁଆରୀ 2022 ପରେ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ/ ଇନ୍-ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିଲା । 6 ଜାନୁଆରୀ 2022 ପୂର୍ବରୁ ଏନ୍‌ପିଭିର ନୂତନ ହାର ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ

[85] ଅନୁମୋଦନ କରିବାର ଦୁଇଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଅଛି । ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଯେଉଁଥିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ୟୁଏ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଦ୍ୱାରା ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ପାଳନ କରିବାକୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ।

[86] ସଂଖ୍ୟା.5-3/2011-FC(Vol-I) ତାରିଖ 19 ଜାନୁଆରୀ 2022

ଥିଲା । ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ/ ଇନ୍-ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ ଅନୁମୋଦନ ପରେ ଯେଉଁଠାରେ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷର ବିଚ୍ୟୁତି ପରେ ମଧ୍ୟ ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ/ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅନୁମୋଦନ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇନଥିଲା ।

ଛଅଟି ଡିଏଫ୍ଓରେ[87] 20 ଟି ପରୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଡିଏଫ୍ଓଗୁଡ଼ିକର ରେକର୍ଡର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, ଅଣ ବନ ବିଭାଗର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ (ଖଣି, ଜଳସେଚନ ଏବଂ ରାଜପଥ) ପାଇଁ ବିଭକ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଥିବା 1,864.59 ହେକ୍ଟର ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ସହିତ ନଅଟି ମାମଲା ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପାଇଁ 6 ଜାନୁଆରୀ 2022 ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ / ଇନ୍-ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ ଅନୁମୋଦନ ଅନୁଯାୟୀ ଧାର୍ଯ୍ୟ ସର୍ତ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ଅନୁପାଳନ ଦାଖଲ ନକରିବା କାରଣରୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ / ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅନୁମୋଦନ ପାଇଁ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା । ୟୁଏ ସଂଶୋଧିତ ହାର ବଦଳରେ ପୁରୁଣା ହାରରେ ଏନ୍‌ପିଭି ଜମା କରିଥିଲେ ଫଳରେ ଏନ୍‌ପିଭି 88.40 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସ୍ୱଳ୍ପ ଆଦାୟ କରିଥିଲା ଯାହା ***ପରିଶିଷ୍ଟ –V*** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ, ଦୁଇଟି ୟୁଏ ପୂର୍ବରୁ କାମ୍ପା ଜମା ଖାତାରେ ଭେଦାତ୍ମକ ଏନ୍‌ପିଭି ଜମା କରିସାରିଛନ୍ତି ଏବଂ ବଳକା ୟୁଏ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଦାଖଲ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଉକ୍ତ ରାଶି ଜମା କରିବେ । ଅବଶ୍ୟ ଅବଶିଷ୍ଟ ୟୁଏର ସମସ୍ତ ଭେଦାତ୍ମକ ଏନ୍‌ପିଭି ଆଦାୟ ପାଇଁ ସରକାର ଆବଶ୍ୟକ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇପାରନ୍ତି ।

4.3.2.2 ଏନ୍‌ପିଭିର ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ ଉପରେ 4.22 କୋଟି ଟଙ୍କା ସୁଧର ଅନାଦାୟ

ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷଣ (ନିୟମ) 2003 ର ନିୟମ 8 (C) ଅନୁଯାୟୀ ଡିଏଫ୍ଓରୁ ଡିମାଣ୍ଡ୍ ନୋଟ୍ ଗ୍ରହଣ କରିବାର 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ୟୁଏ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେୟ କରିବ । ଅଧିକନ୍ତୁ, ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମ କୋର୍ଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସଶକ୍ତିକରଣ କମିଟି (ସିଇସି) ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି (ମଇ 2010) ଯେ, ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ମାନେ ଯେଉଁମାନେ ସଂପୃକ୍ତ ବିଭାଗୀୟ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାରୀ (ଡିଏଫ୍ଓ)ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଦାବି ଦିନ ଠାରୁ 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଏନ୍‌ପିଭି ଦେବେ ନାହିଁ । ସୁଧ ସହିତ ଏନ୍‌ପିଭି ଦେୟ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖଣି ଖନନ ଜାରି ରଖିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପରିବେଶ ବିଭାଗ (ମଇ 2013) ଏନ୍‌ପିଭିର ବିଳମ୍ବରେ ଦେୟ ପାଇଁ ବାର୍ଷିକ ନଅ ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ହାର ଖଣି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲା ।

ତିନିଟି ବିଭାଜନରେ[88] ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ପରିବର୍ତ୍ତନ ରେକର୍ଡ ଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ ଏମ୍ଓଇଏଫ୍ ଏବଂ ସିସିର ଇନ୍-ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍ / ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଅନୁମୋଦନକୁ ପାଥେୟ କରି ଡିଏଫ୍ଓମାନେ ଏନ୍‌ପିଭି ଟଙ୍କା ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ 21 ଜଣ ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ବିପକ୍ଷରେ 4,490.406 ହେକ୍ଟର ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ (ଫେବୃଆରୀ 2017 ରୁ ନଭେମ୍ବର 2021 ମଧ୍ୟରେ) ଦାବି ରଖିଥିଲେ । ଦାବି ତାରିଖ ଠାରୁ 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀମାନେ 14 ଦିନରୁ 573 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଳମ୍ବ ସହିତ ଏନ୍‌ପିଭି 299.78 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜମା କରିଥିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2018 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ମଧ୍ୟରେ) । ଡିଏଫ୍ଓମାନେ ଦାବି କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ଲିଜ୍‌ଧାରୀମାନେ ଏନ୍‌ପିଭିର ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ ପାଇଁ ସୁଧ ଜମା କରିନଥିଲେ, ଫଳସ୍ୱରୂପ 4.22 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଆଦାୟ ହୋଇନଥିଲା ଯାହା ***ପରିଶିଷ୍ଟ-VI*** ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ, ଏଭଳି ମାମଲା ପାଇଁ ଏନ୍‌ପିଭିର ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ ପ୍ରଦାନ ଉପରେ ସୁଧ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ଯେହେତୁ ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମ କୋର୍ଟଙ୍କ ରାୟ ଉପରେ ଆଧାର କରି ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ (ମଇ 2013) ଖନନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ଏନ୍‌ପିଭିର ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ ପାଇଁ ସୁଧ ପରିମାଣ ଆଦାୟ କରାଯିବାର ଥିଲା ।

---

[87] ଡିଏଫ୍ଓ, ବ୍ରହ୍ମପୁର, ବୌଦ୍ଧ, ଦେବଗଡ଼, କେନ୍ଦୁଝର, ନୟାଗଡ଼ ଏବଂ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼

[88] ସୁନ୍ଦରଗଡ଼, ବୋଣାଇ, ଏବଂ କେନ୍ଦୁଝର

4.3.3 ୟୁଏ ମାନଙ୍କ ଠାରୁ ସିଏର ମୂଲ୍ୟ ଅନାଦାୟ

ପାଞ୍ଚଟି ବନଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକର[89] ରେକର୍ଡ ଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ 2019-22 ମଧ୍ୟରେ ଇନ୍-ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ୍/ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଅନୁମୋଦନ ଅନୁଯାୟୀ ସିଏର ମୂଲ୍ୟ ଜମା କରିବା ପାଇଁ ଆଭେନ୍ୟୁ/ ଡ୍ୱାର୍ଫ[90] ବୃକ୍ଷରୋପଣ ଏବଂ ସାଇଟ୍ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ସଂରକ୍ଷଣ ଯୋଜନା (ଏସ୍ଏସ୍ଡବ୍ଲୁସିପି) ଅଣଜଙ୍ଗଲ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ 971.70 ହେକ୍ଟର ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯୋଗୁଁ 14 ଟି ୟୁଏ ବିପକ୍ଷରେ 28.43 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦାବି ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ***ପରିଶିଷ୍ଟ-VII*** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ଡିଏଫ୍ଓମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାରମ୍ବାର ଡିମାଣ୍ଡ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ୟୁଏ ଏକ ବର୍ଷରୁ ଚାରି ବର୍ଷ ବିଳମ୍ବ ସତ୍ତ୍ୱେ ୟୁଏ ମାନେ ତାହା ଜମା କରିନଥିଲେ । ସିଏର ମୂଲ୍ୟ ଅନାଦେୟ ପାଇଁ ଦଣ୍ଡବିଧାନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ୟୁଏମାନଙ୍କ ଠାରୁ ବକେୟା ରାଶି 28.43 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ପାଇଁ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ ବିଭାଗ ନିବାରଣ କରିଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ, ଅନୁମୋଦିତ ଏସ୍ଏସ୍ଡବ୍ଲୁସିପିର ମୂଲ୍ୟ ଜମା କରିବାକୁ ୟୁଏମାନଙ୍କୁ ଡିମାଣ୍ଡ ନୋଟିସ୍ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଡିଏଫ୍ଓମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

4.4 କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା/ ସର୍ତ୍ତମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା

ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷଣ ଅଧିନିୟମ (ଏଫ୍ସି ଅଧିନିୟମ) 1980 ଅଧିନରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2019) ର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 2.1 ଅନୁଯାୟୀ, ସିଏ ହେଉଛି ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଯାହା ଜଙ୍ଗଲ ଜମିକୁ ଅଣ-ଜଙ୍ଗଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଅନୁମୋଦନ କରିଛି । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଉପରେ ସୂଚିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 2.3 (iii) ଅନୁଯାୟୀ ଗୋଟିଏ ଅଣ-ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ସମାନ ଅଞ୍ଚଳ ଉପରେ ଅଥବା ପଦହ୍ରାସ ପ୍ରାପ୍ତ ଜଙ୍ଗଲର ଦୁଇଗୁଣା ପରମାଣରେ ସିଏ କରିବାକୁ ହେବ । ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଅନୁମୋଦନ ଅନୁଯାୟୀ, ଏମ୍ଓଇଏଫ୍ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି ଯେ ଅନୁମୋଦନ ପ୍ରଦାନ ତାରଖ ଠାରୁ ତିନି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସିଏ ନିଆଯିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ ଏହାକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ଉଚିତ୍ ।

4.4.1 କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ ଲକ୍ଷ୍ୟର ଅଣ-ସଫଳତା

ପିସିସିଏଫ୍ ଏବଂ ଏଚ୍ଓଏଫ୍ଏଫ୍ର ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ, ସିଏ ପାଇଁ 77,745.78 ହେକ୍ଟର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିବାବେଳେ ଆରମ୍ଭ ବର୍ଷ 1980 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2020[91] ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବଳ 70,749.81 ହେକ୍ଟର ସିଏ ହାସଲ ହୋଇପାରିଥିଲା । ତିନି ବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ସମୟ ବିତିଯାଇଥିଲେ ମଧ 6,995.97 ହେକ୍ଟର ସିଏ ହାସଲ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଅଡିଟ୍ ନିରୀକ୍ଷଣକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି, ସରକାରୀ ଦର୍ଶାଇଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ ସିଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରାଯାଉଥିଲା ।

---

89 ବିଭାଜନ: ବରଗଡ଼, ବୋନାଇ, ବୌଦ୍ଧ, କେନ୍ଦୁଝର ଏବଂ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼

90 ଆଭେନ୍ୟୁ ବୃକ୍ଷରୋପଣ:_ରାସ୍ତା ସହ ବୃକ୍ଷରୋପଣ, ଡାର୍ଫ ବୃକ୍ଷରୋପଣ: ସାଧାରଣତଃ ଟ୍ରାନ୍ସମିସନ୍ ଲାଇନ୍ ତଳେ ସ୍ୱଳ୍ପ ଉଚ୍ଚତା ବିଶିଷ୍ଟ ବୃକ୍ଷରୋପଣ

91 ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ମଞ୍ଜୁରର ସର୍ତ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ, ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ପରିବର୍ତ୍ତନର ତିନି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସିଏ ନିଆଯିବା ଉଚିତ୍, ତେଣୁ **2019-20** ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତଥ୍ୟ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଛି ।

4.4.2 ଏପିଓ: 2021-22 ର କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନରେ ଅନିୟମିତତା

ସିଇଓ, ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାଙ୍କ ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ 95 ହେକ୍ଟର ଲଣ୍ଡା ପାହାଡ଼ରେ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ଏବଂ 380 ହେକ୍ଟର ବାଉଁଶ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ବସ୍ତୁଗତ ଲକ୍ଷ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାମ୍ପା-ଏପିଓ 2020-21 ଅଧୀନରେ ଥିବା ଡିଏଫ୍ଓ, ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ବିଭାଗକୁ 1.57 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆବଣ୍ଟନ କରାଯାଇଥିଲା । ଯଦ୍ୟପି, 65.66 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟରେ କେବଳ 10 ହେକ୍ଟର ଲଣ୍ଡା ପାହାଡ଼ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ଏବଂ 170 ହେକ୍ଟର ବାଉଁଶ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ହୋଇପାରିଥିଲା ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ ରାଶି 91.55 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଫେରସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ, ଏପିଓ 2021-22 ମଧ୍ୟରେ, ଡିଏଫ୍ଓ ଅବଶିଷ୍ଟ ସରଜମିନ ଲକ୍ଷ୍ୟ 210 ହେକ୍ଟର ବାଉଁଶ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ଏବଂ 85 ହେକ୍ଟର ଲଣ୍ଡା ପାହାଡ଼ରେ ବୃକ୍ଷରୋପଣ, କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ ବିନା କାର୍ଯ୍ୟ ନିଷ୍ପାଦନ କରିଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ବୃକ୍ଷରୋପଣ[92]ରୁ ସଞ୍ଚୟ କରି 2021-22 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଯୋଜନା ଏବଂ ସୁରକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ 64.11 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବିନିଯୋଗ ମାଧ୍ୟମରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାକି ମୋଟ ଆର୍ଥିକ ଅନିୟମିତତାର ସୂଚକ ଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି, ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ ଡିଏଫ୍ଓ ଏବଂ ଆର୍‌ସିସିଏଫ୍‌କୁ କାରଣ ଦର୍ଶାଅ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ତରରେ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା ।

4.4.3 ଜମି ଅନଧିକାର ପ୍ରବେଶ ହେତୁ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣର ଅଣନିଷ୍ପାଦନ

ରାୟଗଡ଼ା ବିଭାଜନର ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, ସିଏ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦାୟିତ୍ୱ ପାଇଁ ଚାରିଟି[93] ଗ୍ରାମରେ 233.34 ହେକ୍ଟର ଅଣ-ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇଛି । ଯଦିଓ ଡିଏଫ୍ଓ ରାୟଗଡ଼ା ସପକ୍ଷରେ ଏହି ଜମି ଦାଖଲ ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା, ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କ ଅନଧିକାରୀ ପ୍ରବେଶ ହେତୁ 87.23 ହେକ୍ଟରର ବସ୍ତୁଗତ ମାଲିକାନା ତହସିଲଦାର ହସ୍ତାନ୍ତର କରିନଥିଲେ । ଜମି ବିନିଯୋଗର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅନୁମୋଦନ (ଫେବୃଆରୀ 2018)ର ଚାରି ବର୍ଷ ବିତିଯାଇଥିଲେ ମଧ 87.23 ହେକ୍ଟର ଚିହ୍ନଟ ଅଞ୍ଚଳରେ ସିଏ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିନଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ଡିଏଫ୍ଓ ଉପରୋକ୍ତ ତଥ୍ୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ, ତହସିଲଦାର, କାଶୀପୁରକୁ ଉକ୍ତ ଜମିକୁ ଅନଧିକାର ପ୍ରବେଶ କରିଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଖାଲି କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ତେବେ, ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଜୁରୀ ଅନୁଯାୟୀ ଧାର୍ଯ୍ୟ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ସର୍ତ୍ତକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ବିଭାଗ ଠିକ୍ ସମୟରେ ସିଏ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ସତ୍ୟ ପାଠରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ତେବେ ସରକାର କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦେଇନାହାଁନ୍ତି ।

4.4.4 ଆଞ୍ଚଳିକ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନାର ମୂଲ୍ୟ ପାଇଁ ମଜୁରୀ ହାରର ଅଣସଂଶୋଧନ

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ବିଜ୍ଞପ୍ତି (ଡିସେମ୍ବର 2005) ଅନୁଯାୟୀ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା (ଡବ୍ଲୁଏଲ୍ଏମ୍ପି) ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କର ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାର ଥିଲା, ଯାହାକି ଏମ୍ଓଇଏଫ୍, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାହାର ସର୍ତ୍ତ ସହ ସେମାନଙ୍କ ପଟ୍ଟାଦାରୀ ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକ ଜଙ୍ଗଲକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

2005-18 ଅବଧିରେ ସଂଶୋଧିତ ମଜୁରୀ ହାର ଆଧାରରେ ବିଭାଗ ଡବ୍ଲୁଏଲ୍ଏମ୍ପିର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ଛଅ ଥର ଖର୍ଚ୍ଚ ସଂଶୋଧନ କରିଥିଲା । ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ହେକ୍ଟର ପିଛା 15,000 ଟଙ୍କାରୁ (ଡିସେମ୍ବର 2005) ହେକ୍ଟର ପିଛା 82,000 ଟଙ୍କା (ଅକ୍ଟୋବର 2018) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା । ମଜୁରୀ ହାରର ଉପର

[92] ଏଏନ୍ଆର୍, ଏଏନ୍ଆର୍ ପରିଚାଳନା ଏବଂ ଲଣ୍ଡା ପାହାଡ଼ ବୃକ୍ଷରୋପଣ

[93] କାଶୀପୁର ଓ ଟିକିରି ରେଞ୍ଜ ଅଧିନସ୍ଥ ଗ୍ରାମ ଆଡ଼ଟିକିରି, ଆଡଜୋର, ଯୋଡ଼ମ୍ବା ଓ ଗୁଆମୁରକା

ସଂସ୍କରଣକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଡବ୍ଲୁଏଲ୍ଏମ୍ପିର ମୂଲ୍ୟ ରୀତି ଅକ୍ଟୋବର 2018 ଠାରୁ ସଂଶୋଧିତ ହେବାର ଥିଲା ।

ସମୀକ୍ଷା ଅବଲୋକନ କଲା ଯେ 30 ଅକ୍ଟୋବର 2018 ଠାରୁ ଆଞ୍ଚଳିକ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା (ଆର୍ଡବ୍ଲୁଏଲ୍ଏମ୍ପି)ର କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ହାରରେ କୌଣସି ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଯଦିଓ 2018 ରୁ 2022 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ମଜୁରୀ ହାର 280 ଟଙ୍କାରୁ 326 ଟଙ୍କାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା । ସଂଶୋଧିତ ମଜୁରୀ ହାର ଅନୁଯାୟୀ, (ଆର୍ଡବ୍ଲୁଏଲ୍ଏମ୍ପି) କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ପର୍ଯ୍ୟାୟ କ୍ରମେ ସଂଶୋଧିତ ହେବାର ଥିଲା । 2019-22 ମଧ୍ୟରେ ଆର୍ଡବ୍ଲୁଏଲ୍ଏମ୍ପି ହାରର ସଂଶୋଧନ ନହେବା ଫଳରେ 1,875.69 ହେକ୍ଟର ଜଙ୍ଗଲ ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ଛଅଟି ୟୁଏରୁ 84 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସ୍ୱଳ୍ପ ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ***ପରିଶିଷ୍ଟ-VIII*** ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ, ଆର୍ଡବ୍ଲୁଏଲ୍ ଏମ୍ପି ମୂଲ୍ୟର ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ତଥାପି, ବାସ୍ତବ ପକ୍ଷେ 2018 ମସିହାରୁ ମଜୁରୀ ହାର ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଯେଉଁଥିପାଇଁ ୟୁଏରୁ 84 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସ୍ୱଳ୍ପ ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

4.4.5 ଉପଭୋକ୍ତା ଏଜେନ୍ସୀ ଦ୍ୱାରା ହାତୀ ଅଣ୍ଡରପାସ୍ / ଓଭରପାସ୍‌ର ସର୍ତ୍ତମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ ନକରିବା

ରାଜପଥ ଏବଂ ରେଳବାଇର ନବୀକରଣ ପାଇଁ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ଡାଇଭର୍ସନ ଅନୁମୋଦିତ ଧାର୍ଯ୍ୟ ସର୍ତ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ ଜଙ୍ଗଲ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅଣ୍ଡରପାସ୍ (ୟୁପି)/ ଓଭରପାସ୍ (ଓପି)/ ସରୀସୃପ ଅଣ୍ଡରପାସ୍ (ଆର୍ୟୁପି) ଅଧିନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

20 ଟି ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ନଥିପତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, ପାଞ୍ଚଟି[94] ଡିଭିଜନରେ 22 ଟି ହାତୀ ୟୁପି, ଚାରିଟି ଓପି ଏବଂ 86 ଟି ଆର୍ୟୁପି ପର୍ଯ୍ୟାୟ-I/ II ରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁମୋଦନ ଅନୁଯାୟୀ ୟୁଏ ଦ୍ୱାରା ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ନିର୍ମାଣ କରାଯିବାର ଥିଲା । ପର୍ଯ୍ୟାୟ-II ମଞ୍ଜୁରୀର ଦୁଇ ରୁ ଚାରି ବର୍ଷ ବିତିଯିବା ସତ୍ତ୍ୱେ 10 ଟି ହାତୀ ୟୁପି କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲିଛି ଏବଂ 12 ଟି ୟୁପି କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇନଥିଲା । ସେହିଭଳି, ଚାରିଟି ଓପି ମଧ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ ଡିଏଫ୍ଓ, ବଣେଇ ଅଧିନରେ 86 ଆର୍ୟୁପି ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କେଉଁଝର ଡିଭିଜନରେ ଦେଖାଗଲା ଯେ ସ୍ଥଳ ବିଶେଷର ସର୍ତ୍ତ, ଯେପରିକି ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିକଳ୍ପ ବାସସ୍ଥାନ/ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ, ବାଡ଼ା, ସୁରକ୍ଷା, ରିକ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ରୋପଣ ଓ ମୃତ୍ତିକା ଆଦ୍ରତା ସଂରକ୍ଷଣ (ଏସ୍ଏମ୍ସି)-ଅବକ୍ଷୟ ହେଉଥିବା ଖୋଲା ଜଙ୍ଗଲକୁ ପୁନଃସଞ୍ଚୟ ଓ ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ, ଖଣି ଲିଜ୍ ଓ ସୁରକ୍ଷା ଜୋନ ପାଇଁ ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ସୁଦୃଢ଼ ସିମେଣ୍ଟ କଂକ୍ରିଟ୍ ସ୍ତମ୍ଭ ସ୍ଥାପନ କରିବା, ଇତ୍ୟାଦି ୟୁଏ ଦ୍ୱାରା ପାଳନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ପର୍ଯ୍ୟାୟ-I/ III ଅନୁମୋଦନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ପାଳନ ନକରିବା ଦ୍ୱାରା ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଜଙ୍ଗଲ ଅଞ୍ଚଳରେ ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ।

ଅଡିଟରେ ଦେଖାଗଲା ଯେ ସଂପୃକ୍ତ ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟ-I ଓ ପର୍ଯ୍ୟାୟ-II ଅନୁମୋଦନ ସର୍ତ୍ତ ପାଳନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇନାହାନ୍ତି । ଉପଭୋକ୍ତା ଏଜେନ୍ସୀ ସହ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ପତ୍ରାଚାର ରେକର୍ଡରେ ନଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ସରକାର (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) କହିଥିଲେ ଯେ ସମସ୍ତ ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ସମୟ ନଷ୍ଟ ନକରି ୟୁପି/ ଓପି ଏବଂ ଆର୍ୟୁପି ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ୟୁଏକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଜାରି କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବ କଥା ହେଲା, ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅନୁମୋଦନର ଦୁଇ ରୁ ଚାରି ବର୍ଷ ବିତିଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ୟୁପି/ଓପି ଓ ଆରୟୁପି ନିର୍ମାଣ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ, ଯାହା ବନ୍ୟଜନ୍ତୁଙ୍କ ଜୀବନ ହାନି ଘଟାଉଛି ।

[94] ଡିଏଫ୍ଓ, ଆଠଗଡ଼, ବଣେଇ, ଢେଙ୍କାନାଳ, ନୟାଗଡ଼ ଏବଂ ରେଢାଖୋଲ

4.4.6 କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣର ସମାପ୍ତି ପରେ ସଂରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ/ ସୁରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲର ଅଣ-ଅଧିସୂଚନା

କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ ଶେଷ ହେବା ପରେ ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପରିବେଶ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଅଣଜଙ୍ଗଲ ଜମିକୁ ସଂରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ (ଆର୍‌ଏଫ୍)/ ସୁରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ (ପିଏଫ୍) ଭାବେ ଅଧିସୂଚିତ କରିବାର ଥିଲା । ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରକାଶ ନ ପାଇଲେ ଏହି ଜମି ବିଭାଗର ପ୍ରଶାସନିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଆସିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷମ ଆଇନ୍ ଅନୁଯାୟୀ ଆବଶ୍ୟକ ସୁରକ୍ଷା/ ବନୀକରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

20 ଟି ବନଖଣ୍ଡର ସିଏ ରେକର୍ଡର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ନଅଟି ବନଖଣ୍ଡରେ[95] 85 ଟି ମାମଲାରେ 1983 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ମଧ୍ୟରେ ୟୁଏକୁ ଜଙ୍ଗଲ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ କରାଯାଇଥିବା 12,667.37 ହେକ୍ଟର ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ରହିଛି, ସେଥିମଧ୍ୟରୁ 11,553.57 ହେକ୍ଟର ଅଣଅଜଙ୍ଗଲ ଜମିକୁ ବନ ବିଭାଗର ମାଲିକାନା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାର ଥିଲା । ଏହି 85 ଟି ମାମଲା ମଧ୍ୟରୁ 72ଟି ମାମଲାରେ 9,828.01 ହେକ୍ଟର ଜମି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା, ଯାହା ବନ ବିଭାଗ ସପକ୍ଷରେ ମ୍ୟୁଟେସନ୍ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ 13 ଟି ମାମଲାରେ 890.70 ହେକ୍ଟର ଜମି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା, ଯାହା ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ମ୍ୟୁଟେସନ୍ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ତେବେ 10,718.72 ହେକ୍ଟର (9828.01 ହେକ୍ଟର + 890.70 ହେକ୍ଟର) ଜମି ମଧ୍ୟରୁ ଉପରୋକ୍ତ ସିଏ ଜମିକୁ ସଂରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ (ଆର୍‌ଏଫ୍)/ ସୁରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ (ପିଏଫ୍) ଭାବେ ଘୋଷଣା କରିବା ପାଇଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରକାଶ ପାଇନାହିଁ । ଏଣୁ ଆରଏଫ୍/ପିଏଫ୍ ପରିଚାଳନା ନିମନ୍ତେ ଏଫ୍‌ସି ଆଇନ୍ 1980 ରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଏଥିରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଡିଏଫ୍‌ଓ ଦର୍ଶାଇଲେ ଯେ, ସିସିଏଫ୍ (ନୋଡାଲ), ଏଫ୍‌ଇଆଣ୍ଡସିସି ବିଭାଗ ଏବଂ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାଧୀକରଣ ସହିତ ପତ୍ରାଚାର ଚାଲୁଅଛି । ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ କାରଣ 1983 ଠାରୁ ଆର୍‌ଏଫ୍/ ପିଏଫ୍ ପାଇଁ ପତ୍ରାଚାର ଜାରି ହୋଇନଥିଲା ।

ଏ ନେଇ ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କୌଣସି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ମିଳିପାରିନାହିଁ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ।

4.4.7 ଜଙ୍ଗଲରେ ନିଆଁ ଲାଗିବା ଘଟଣାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରା ନଯିବା

ଓଏଫ୍‌ଡି କୋଡ, 2020 ର ନିୟମ 283(14) ଏବଂ (15) ଅନୁଯାୟୀ ଜଙ୍ଗଲ ରେଞ୍ଜର/ ଫରେଷ୍ଟର/ ଫରେଷ୍ଟ ଗାର୍ଡ ନିଜ ଅଧୀନରେ କିମ୍ବା ସଂଲଗ୍ନ ଅଧିନରେ ଥିବା ଜଙ୍ଗଲ ନିଆଁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ଦାୟୀ । ଯେକୌଣସି ବନ କର୍ମଚାରୀ, ଯିଏ ଜଙ୍ଗଲରେ କିମ୍ବା ଏହାର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଧୂଆଁ ଉଠୁଥିବାର ଦେଖିପାରନ୍ତି, ତୁରନ୍ତ ଉପଲବ୍ଧ ଥିବା ସହାୟତା ସଂଗ୍ରହ କରି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ଯିବେ । ଅଗ୍ନି ନିରୀକ୍ଷକମାନଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କ ବିଟ୍‌ରେ ଅଗ୍ନିଶିଖାକୁ ନିରନ୍ତର ପେଟ୍ରୋଲିଂ କରିବା, ସେମାନଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଜ୍ୱଳନଶୀଳ ପଦାର୍ଥରୁ ମୁକ୍ତ ରଖିବା ଏବଂ ସୁରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳ ଭିତରେ କିମ୍ବା ଏହାର ଆଖପାଖରେ ନିଆଁ ନେବା କିମ୍ବା ନିଆଁ ଲଗାଇବାକୁ ରୋକିବା ।

ଫରେଷ୍ଟ ସର୍ଭେ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ (ଏଫ୍‌ଏସ୍‌ଆଇ)ର ଫାୟାର ପଏଣ୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ 2019-22 ମଧ୍ୟରେ 86,794 ଟି ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ଘଟଣାରେ 41,883.30 ହେକ୍ଟର ଜଙ୍ଗଲ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ 65,298(75 ପ୍ରତିଶତ) ଘଟଣାରେ ହାଜିରା ହୋଇପାରିଥିଲା, ବଳକା 21,496 ଟି ଘଟଣାରେ ହାଜିରା ହୋଇନଥିଲା । ବର୍ଷଓ୍ୱାରୀ କେତେ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ଘଟିଲା, ଜଙ୍ଗଲରେ ନିଆଁ ଲାଗିଲା, କେତେ ଜଙ୍ଗଲ ଅଞ୍ଚଳ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେଲା ଓ ଅଗ୍ନି ନିର୍ବାପକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବାବଦରେ କେତେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲା, ତାହାର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ **ଚାର୍ଟ-6** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

[95] ଡିଏଫ୍‌ଓମାନେ, କେନ୍ଦୁଝର, ବାଲିଗୁଡ଼ା, ବରଗଡ଼, ବ୍ରହ୍ମପୁର, ଭଦ୍ରକ (ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ), ବଣେଇ, ଜୟପୁର, ଖରିଆର ଏବଂ ରାୟଗଡ଼ା

ଚାର୍ଟ 6: ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ଘଟଣା, ଜଙ୍ଗଲ ଅଞ୍ଚଳ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ଓ ଅଗ୍ନି ନିର୍ବାପକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବାବଦରେ ହେଉଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚର ବର୍ଷୱାରୀ ବିବରଣ

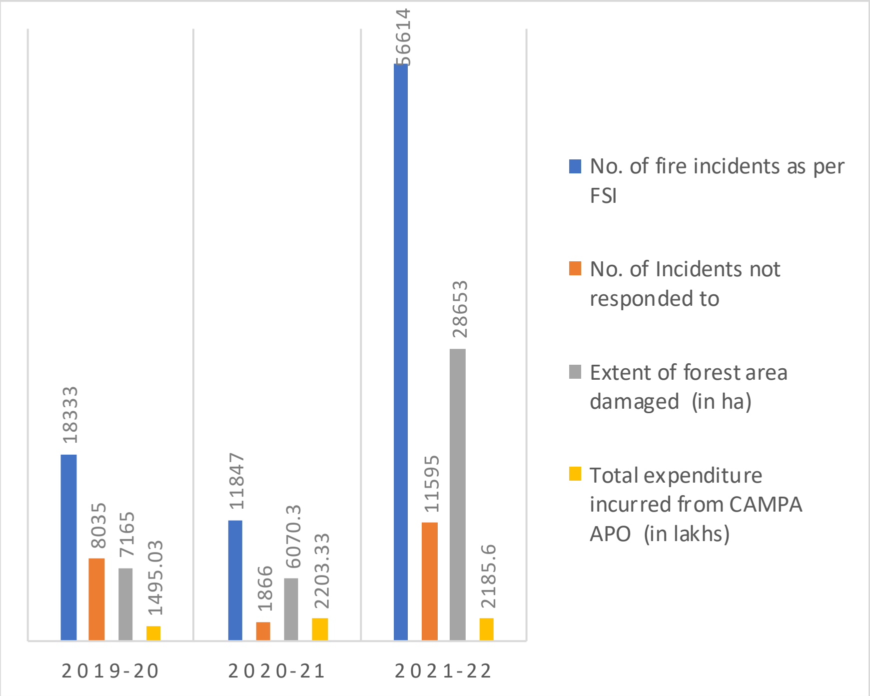

(ଉତ୍ସ: ଏମ୍‌ଓଡିଆଇଏସ୍/ଏସ୍‌ଏନ୍‌ପିପି[96] ସାଟେଲାଇଟ୍ ସେନସର୍‌ସ)

ଉପରୋକ୍ତ ଚାର୍ଟ-6 ରୁ 2019-22 ମଧ୍ୟରେ କାମ୍ପା ଏପିଓରୁ ଜଙ୍ଗଲ ଅଗ୍ନିନିର୍ବାପକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବାବଦରେ 58.84 କୋଟି ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ ବରାଦ ହୋଇଥିବାର ଜଣାପଡ଼ିଛି । ନିଆଁ ଲାଗିବା ଘଟଣା 209 ପ୍ରତିଶତ ବଢ଼ିଥିବା ବେଳେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଜଙ୍ଗଲର ପରିମାଣ 300 ପ୍ରତିଶତ 2019-20 ତୁଳନାରେ 2021-22 ରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ତେବେ, ଯେଉଁ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ଘଟଣା ଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ନଥିଲା, ତାହା 2019-20 ରୁ 2020-21 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 77 ପ୍ରତିଶତ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା ଏବଂ 2021-22 ରେ (2019-20 ତୁଳନାରେ) 44 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ଏହା ସୂଚାଉଅଛି ଯେ ଯଦିଓ ବିଭାଗ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାକ ଜଙ୍ଗଲରେ ନିଆଁ ଲାଗିବା ଘଟଣାରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ପ୍ରକାଶ କରିଛି, ତଥାପି ଏଭଳି ଘଟଣା ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ଜଙ୍ଗଲର ପରିମାଣକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିପାରି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଅଗ୍ନି ନିର୍ବାପକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ ବ୍ୟୟ ବରାଦ ସତ୍ତ୍ୱେ, ଜଙ୍ଗଲ ଅଞ୍ଚଳର କ୍ଷତି ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି, ଯାହା ଜୈବ ବିବିଧତା ଓ ପରିବେଶ ଉପରେ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଛି ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ, ଓଡ଼ିଶାରେ ଜଙ୍ଗଲରେ ନିଆଁ ଲାଗିବାକୁ ରୋକାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ସାଟେଲାଇଟ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ରିମୋଟ୍ ସେନ୍‌ସିଂ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଏବଂ ଜିଆଇଏସ୍ ଉପକରଣ ଏହାକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରକୃତ ଫଳପ୍ରଦ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ନିଆଁକୁ ପରିଚାଳନା କରିପାରିବ ।

4.5 ପାଣ୍ଠି ପରିଚାଳନା

4.5.1 ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାର ବ୍ୟୟବରାଦ ସ୍ଥିତି

ସିଇଓ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଦ୍ୱାରା ଅଡିଟକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ ଜାତୀୟ କାମ୍ପା ଠାରୁ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଦ୍ୱାରା ଦାବି କରିଥିବା ଓ ମିଳିଥିବା ପାଣ୍ଠିର ବର୍ଷୱାରୀ ବିବରଣୀ ଏବଂ ଜାତୀୟ କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିରୁ

[96] ପରିମିତ ରିଜୋଲୁସନ୍ ଇମେଜିଂ ସ୍ପେକ୍ଟ୍ରୋରାଡିଓମିଟର/ ସୁଓମି ନ୍ୟାସନାଲ ପୋଲାର-ଅର୍ବିଟିଂ ପାର୍ଟନରସିପ୍

ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ / କ୍ଷେତ୍ର ୟୁନିଟକୁ ପୁନଃଷ୍ଚ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ତୁଳନାରେ 2019-22 ଅବଧିରେ କାମ୍ପା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଅନୁଯାୟୀ, ହୋଇଥିବା ବ୍ୟୟ ବରାଦ ଯାହା **ସାରଣୀ 4.3** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।.

ସାରଣୀ-4.3: 2019-22 ଅବଧିରେ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଦାବି କରିଥିବା, ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା, ଆବଣ୍ଟନ କରାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ ଏବଂ ଖର୍ଚ୍ଚର ବିବରଣୀ

(ଟଙ୍କା କୋଟିରେ)

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା ପରିଚାଳନା (ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପାଣ୍ଠି)	ଜାତୀୟ କାମ୍ପା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କଠାରୁ ମିଳିଥିବା ପାଣ୍ଠି	କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ୟୁନିଟ୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପାଣ୍ଠି	ବିନିଯୋଗ ପାଣ୍ଠି	ବିନିଯୋଗ ହୋଇଥିବା ପାଣ୍ଠି (ପ୍ରତିଶତରେ)	କ୍ଷେତ୍ରିୟ ୟୁନିଟ୍ ଦ୍ୱାରା ଫେରସ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ପାଣ୍ଠି
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*
2019-20	618.52	610.56	597.07	556.33	93.17	40.74
2020-21	803.65	773.39	709.35	674.99	95.16	34.36
2021-22	903.03	901.03	887.19	843.12	95.03	44.07
ମୋଟ	**2,325.20**	**2,284.98**	**2,193.61**	**2,074.44**	**94.57**	**119.17**

ଉତ୍ସ: ସିଇଓ, କାମ୍ପାର ନଥି

ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀରୁ ଜଣାପଡ଼ିଥିଲା ଯେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଜାତୀୟ କାମ୍ପାରୁ ମିଳିଥିବା ସମସ୍ତ ଅର୍ଥ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ୟୁନିଟକୁ ପ୍ରଦାନ କରିପାରି ନଥିଲେ । ସେହିପରି କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ୟୁନିଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାରୁ ମିଳିଥିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁଦାନର ବିନିଯୋଗ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ, ଯାହାର ବିନିଯୋଗ 93 ରୁ 95 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିଲା । ତେଣୁ, ଏପିଓ ଗୁଡ଼ିକରେ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ୟୁନିଟର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇନଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର କହିଥିଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ, କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ସମୟରେ କେତେକ ଅସୁବିଧା ଯେପରିକି ଅନୁପଯୁକ୍ତ ଜମି, ସ୍ଥାନୀୟ ସମସ୍ୟା ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା । ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା, ଯେହେତୁ ଏପିଏ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରସ୍ତୁତି ବେଳେ ଏହି ବିଷୟଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରାଯାଇ ପାରିଥାନ୍ତା ।

4.5.2 ଉପାଦନ ଭିତ୍ତିକ ଭୌତିକ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ନହେବା

ଏପିଓ ଅନ୍ତର୍ଗତ କାର୍ଯ୍ୟର ଭୌତିକ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ଲକ୍ଷ୍ୟର ଉପାଦନ ଭିତ୍ତିକ ବିବରଣୀ 2019-22 ଏବଂ ଅନୁରୂପ ସଫଳତା **ସାରଣୀ 4.4** ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 4.4: 2019-22 ଅବଧିରେ ଏପିଓ ବିପକ୍ଷରେ ହାସଲ ହୋଇଥିବା ଉପାଦାନ ଭିତ୍ତିକ, ଭୌତିକ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ

କ୍ର. ନଂ.	ଉପାଦାନ	ଭୌତିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ (ହେକ୍ଟରରେ)	ହାସଲ (ହେକ୍ଟରରେ)	ହାସଲ ପ୍ରତିଶତରେ	ଆର୍ଥିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ (ଟଙ୍କା କୋଟିରେ)	ହାସଲ (ଟଙ୍କା କୋଟିରେ)	ହାସଲ ପ୍ରତିଶତରେ
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
1	ସିଏ, ପିସିଏ	13,962	12,748	91.3	192.09	140.29	73.03
2	ବାଉଁଶ ଜଙ୍ଗଲ ପୁନଃ ଉତ୍ପାଦନ	3,12,600	2,17,951	69.72	52.62	51.30	97.49
3	ବାଉଁଶ ବୃକ୍ଷ ରୋପଣ	4,465	3,980	89.14	28.62	25.17	87.95
4	ଏଏନ୍ଆର୍ ବୃକ୍ଷରୋପଣ	95,940	95,265	99.3	401.50	375.80	93.6
5	ନଣ୍ଡା ପାହାଡ଼ ବୃକ୍ଷରୋପଣ	2,316	2,256	97.41	63.36	56.23	88.75
	ମୋଟ	**4,29,283**	**3,32,200**	**77.38**	**738.19**	**648.79**	**87.89**
6	ଚାରା ରୋପଣ (ସଂଖ୍ୟାରେ)	6,04,35,000	3,70,35,000	61.28	140.82	121.38	86.19

ଉତ୍ସ: ସିଇଓ, କାମ୍ପାର ନଥି

ସାରଣୀ 4.4 ସୂଚିତ କରେ ଯେ, ଉପରୋକ୍ତ ବର୍ଷ ଗୁଡ଼ିକରେ 89.40 କୋଟି ଟଙ୍କା (738.19 କୋଟି ଟଙ୍କା – 648.79 କୋଟି ଟଙ୍କା), ପାଣ୍ଠିର ଉପଲବ୍ଧତା ସତ୍ତ୍ୱେ, ଯୋଜନା ହୋଇଥିବା ବୃକ୍ଷରୋପଣର କେବଳ 77 ପ୍ରତିଶତ ସଫଳତା ହାସଲ କରାଯାଇଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ଉପଲବ୍ଧ ପାଣ୍ଠିର 86.19 ପ୍ରତିଶତ ଖର୍ଚ୍ଚ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଭୌତିକ ସଫଳତା ମାତ୍ର 61.28 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ଦର୍ଶାଇଥିଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରୁଥିବା ବିଭାଗଗୁଡ଼ିକ ମୂଲ୍ୟ ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅସୁବିଧା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ନିୟମକୁ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ, ଭୌତିକ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା । ତଥାପି, ବାସ୍ତବତା ରହିଲା ଯେ ଏପିଓ ଅନୁଯାୟୀ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟର ସଫଳତା ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନଥିଲା ।

4.5.3 ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାର ବାର୍ଷିକ ହିସାବର ସ୍ଥିତି

4.5.3.1 ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାର ବାର୍ଷିକ ହିସାବ ଗୁଡ଼ିକର ଅଣ-ଚୂଡ଼ାନ୍ତକରଣ

ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା 2009ର ନିୟମ 16(3) ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ସଂପୃକ୍ତ ଆକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟ ଜେନେରାଲଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଫର୍ମରେ ସଠିକ୍ ଆକାଉଣ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକ ବଜାୟ ରଖିବ ଏବଂ ବାର୍ଷିକ ହିସାବ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ । ମଇ 2012 ରେ ସିଏଜି ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ଜାରି କରିଥିଲେ ଯେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସ୍ୱୟଂଶାସିତ ସଂସ୍ଥା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଖାତାର ସମାନ ଫର୍ମାଟ୍ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଆକାଉଣ୍ଟ ଗୁଡ଼ିକର ହିସାବ ଭିତ୍ତିରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ଉଚିତ୍ । ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାର ଆକାଉଣ୍ଟ ଗୁଡ଼ିକ ଧାରା 27 (1) ଏବଂ (2) କାମ୍ପା ଅଧିନିୟମ, 2016 ଅଧିନରେ ସିଏଜିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟ ଜେନେରାଲ ମାଧ୍ୟମରେ ଅଡିଟ୍ କରାଯିବାର ଥିଲା ।

ସିଇଓ, କାମ୍ପାର ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ ପାଞ୍ଚଟି ସିଏଜି ଏମ୍ପାନେଲଡ୍ ଚାର୍ଟାଡ ଆକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟ (ସିଏ) ସଂସ୍ଥାକୁ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2009-10 ଠାରୁ ଡବଲ ଏଣ୍ଟ୍ରି ଆକାଉଣ୍ଟିଂ ପ୍ରଣାଳୀରେ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାର ବାର୍ଷିକ ଆକାଉଣ୍ଟ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରସ୍ତୁତି,ସଂକଳନ ଏବଂ ପ୍ରାମାଣିକକରଣ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟାଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି (ଅଗଷ୍ଟ 2018) । କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ ହେବାର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାରିଖ ଛଅଟି କ୍ୟାଲେଣ୍ଡର ମାସ ଥିଲା । ପ୍ରତି ବନ ବିଭାଗ ପାଇଁ 60,000 ଟଙ୍କା ସହିତ ଜିଏସ୍‌ଟି ଏବଂ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାର ଆକାଉଣ୍ଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାଇଁ ବାର୍ଷିକ 1.5 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସହିତ ଜିଏସ୍‌ଟି ହାରରେ ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିଲା । କାର୍ଯ୍ୟ ବିଳମ୍ବରେ ଜୋରିମାନା ପାଇଁ ପ୍ରତିଦିନ 0.15 ପ୍ରତିଶତ ଦେୟ ରାଶିରୁ କଟାଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଏହା ଦେଖାଗଲା ଯେ ସିଏ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କୁ ପୂର୍ବରୁ ଦିଆଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ 3.42 କୋଟି ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ରେଞ୍ଜର ନଗଦ ପୁସ୍ତକ, ମାସିକ ଆକାଉଣ୍ଟ ଏବଂ ବ୍ୟାଙ୍କ ପାସ୍ ବୁକ୍ ଉପଲବ୍ଧ ନହେବା ହେତୁ 2009-18 ଅବଧି ପାଇଁ ବାର୍ଷିକ ଆକାଉଣ୍ଟ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇପାରି ନଥିଲା । 2016-17 ର ଏପିଓ 2018-19 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ବନ୍ଦ ହୋଇଥିଲା । ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଦ୍ୱାରା ଖାତା ସମାପ୍ତ ନହେବା ହେତୁ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2017-18 ରୁ 2021-22 ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ହିସାବ ସିଏକୁ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇନଥିଲା ଯାହା ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଏବଂ ସିଏଜିର ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମାକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରିଛି । ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଏବଂ ସହଯୋଗୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଗୁଡ଼ିକର ଆକାଉଣ୍ଟଗୁଡ଼ିକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତକରଣ ନହେବା କାରଣରୁ ସିଏ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଡିଟ୍ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ଅଧିକନ୍ତୁ, ସଠିକ ସମୟରେ ଖାତା ଦାଖଲ ନକରିବା କାରଣରୁ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାର ଆକାଉଣ୍ଟଗୁଡ଼ିକ ସିଏଜି ଦ୍ୱାରା ଅଡିଟ୍ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ଏଥିସହ ବିଭାଗର ଢିଲାପଣ ହେତୁ ଦଣ୍ଡ ବିଧାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ ।

ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ, ଆକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟ ଜେନେରାଲଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ, ବାର୍ଷିକ ଖାତା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ସିଏ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା । 2009-10 ପରଠାରୁ ଆକାଉଣ୍ଟ ଗୁଡ଼ିକ ଅଡିଟ୍ ହୋଇନଥିବାରୁ ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ।

4.5.3.2 ମାସିକ କାମ୍ପା ଆକାଉଣ୍ଟ ଦାଖଲ କରିବାରେ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଫର୍ମାଟରେ ହିସାବ ବିବରଣଗୁଡ଼ିକର ବାର୍ଷିକ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନକରିବା

ଆକାଉଣ୍ଟସ୍ ସଂହିତା ଖଣ୍ଡ III ର ଧାରା 288 ଅନୁଯାୟୀ ମାସିକ ନଗଦ ଆକାଉଣ୍ଟ ଗୁଡ଼ିକ ଡିଡିଓ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୂର୍ବ ମାସର 5 ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟ ଜେନେରାଲଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

20 ଟି ବନ ବିଭାଗର ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ 17 ଟି ବିଭାଜନରେ[97] ବିଭାଜନଗୁଡ଼ିକ 2019-22 ଅବଧିରେ ଗୋଟିଏ ଦିନରୁ 1,264 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଳମ୍ବରେ ସେମାନଙ୍କର ମାସିକ ଆକାଉଣ୍ଟ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ନଗଦ ଆକାଉଣ୍ଟ ଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଦାଖଲ ନକରିବା, ଡିଡିଓ ତରଫରୁ ଏକ ଗୁରୁତର ଚ୍ୟୁତି ଏବଂ ନିୟମର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ । ଧାର୍ଯ୍ୟ ସମୟରେ ନଗଦ ପୁସ୍ତକ ବନ୍ଦ ନହେବା ସହିତ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଆକାଉଣ୍ଟରେ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାପନ ନଗଦ ପୁସ୍ତକ ଗୁଡ଼ିକରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ତାରିଖ ଏଣ୍ଟ୍ରିକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ, ମାସିକ ଆକାଉଣ୍ଟ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଦାଖଲ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଥିଲା । ପରନ୍ତୁ, ପ୍ରକୃତ ପକ୍ଷେ, ମାସିକ ଆକାଉଣ୍ଟ ଏବଂ ପ୍ରକୃତ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ବିଷୟରେ ଏବଂ ଏହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁପାଳନ ଦାଖଲ କରିବାରେ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିଲା ।

4.5.3.3 କାମ୍ପା ଆକାଉଣ୍ଟରୁ ବଳକା ରାଶି ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିକୁ ପଠା ନଯିବା

ସିଇଓ, ରାଜ୍ୟ ପ୍ରାଧିକରଣ, କାମ୍ପା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ (08 ଅପ୍ରେଲ 2021) ଯେ, ସମସ୍ତ ବିଭାଗୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଗୁଡ଼ିକ କାମ୍ପା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବାର୍ଷିକ କ୍ୟାସ୍ ବୁକ୍ ଆକାଉଣ୍ଟ ବନ୍ଦ କରି ଏବଂ ଏପିଓ ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅବଶିଷ୍ଟ ଉପଲବ୍ଧ ପାଣ୍ଠି ଫେରସ୍ତ ଏବଂ ଏଥିରୁ ଅର୍ଜିତ ସୁଧ 15 ଅପ୍ରେଲ 2022 ସୁଦ୍ଧା, ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଆକାଉଣ୍ଟକୁ ଫେରସ୍ତ କରି, ସିଇଓ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାକୁ ଅନୁପାଳନ ପଠାଇବାର ଥିଲା ।

2019-22 ଅବଧି ପାଇଁ ଏପିଓ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବ୍ୟାଙ୍କ ଆକାଉଣ୍ଟ ଏବଂ କ୍ୟାସ୍ ବୁକ୍ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, 10 ଟି ବିଭାଜନ ସହ ଜଡ଼ିତ ସୁଧ ସମେତ ଅବ୍ୟୟତ ରାଶି 2.63 କୋଟି ଟଙ୍କା ରାଜ୍ୟ ପ୍ରାଧିକରଣ କାମ୍ପାକୁ ଫେରସ୍ତ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହା ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଗୁଡ଼ିକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରିଥିଲା । ଅଧିକନ୍ତୁ, ପାଣ୍ଠିରୁ ଭୁଲ୍ ଉପଯୋଗ ହେବାର ସମ୍ଭାବନାକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ, ମାର୍ଚ୍ଚ 2023 ସୁଦ୍ଧା ସମସ୍ତ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରାଧିକରଣକୁ ଉପଯୋଗ ହୋଇନଥିବା ପାଣ୍ଠି ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଥିଲା । ପରନ୍ତୁ ବିଭାଜନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଗୁଡ଼ିକ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରାଧୀକରଣ, କାମ୍ପାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ପାଳନ କରିନଥିଲେ ।

4.5.4 କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିରୁ ଅନିୟମିତ ମଞ୍ଜୁର ଏବଂ ବ୍ୟୟ

ସିଏଏଫ୍ ନିୟମ, 2018ର ନିୟମ 5(1)(2) ଅନୁଯାୟୀ ଏନ୍‌ପିଭି ଆକାଉଣ୍ଟରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅର୍ଥ ଗୁଡ଼ିକ ଏଏନ୍ଆର୍[98], ଏଆର୍[99], ସିଲଭିକଲ୍‌ଚରାଲ ଅପରେସନ[100], ବୃକ୍ଷରୋପଣ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା, ଜଙ୍ଗଲର ଏସ୍‌ଏମ୍‌ସି[101] ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ପଶୁ ଉପଚାର କେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକର ପରିଚାଳନା ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସା ସୁବିଧା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ । ପୁନଶ୍ଚ, ସିଏଏଫ୍ 2018 ର ନିୟମ 5 (4) (a to k) ଏଥି ସହିତ ଏପିଓର

---

97 ଡିଏଫ୍‌ଓମାନେ, ବରଗଡ଼, ଭଦ୍ରକ (ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ), ବୋଣାଇ, ବୌଦ୍ଧ, ଦେବଗଡ଼, କଳାହାଣ୍ଡି (ଉତ୍ତର), କେନ୍ଦୁଝର, ଖରିଆର, ନୟାଗଡ଼, ନବରଙ୍ଗପୁର, ପୁରୀ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ, ରେଢ଼ାଖୋଲ, ରାୟଗଡ଼ା, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼, ରାଜ୍ୟ ସିଲଭିକଲଚରିଷ୍ଟ କେନ୍ଦ୍ର, ଡିଡି ନନ୍ଦନକାନନ ପ୍ରାଣୀ ଉଦ୍ୟାନ ଏବଂ ଡିଡି, ଏସ୍‌ଟିଆର୍ ଉତ୍ତର (ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ) ।

98 ସହାୟକ ପ୍ରାକୃତିକ ପୁନଃଉତ୍ପାଦନ: ଏହା ସମୃଦ୍ଧ ବୃକ୍ଷରୋପଣର ଏକ ପଦ୍ଧତି ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବରେ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ଜଙ୍ଗଲର ଖରାପ ହୋଇଯାଇଥିବା ଖାଲି ଜାଗା ପାଇଁ କରାଯାଏ ।

99 କୃତ୍ରିମ ପୁନଃଉତ୍ପାଦନ: ଏହା ବୃକ୍ଷରୋପଣର ଏକ ପଦ୍ଧତି ଯେଉଁଠାରେ ବୃକ୍ଷର ବିକାଶ ପାଇଁ କୃତ୍ରିମ ଉପାୟ ଜଡ଼ିତ ।

100 ସିଲଭିକଲଚରାଲ୍ ଅପରେସନ୍‌ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ତୃଣକ ଦମନ, ଲତା କାଟିବା, ଉଇ୍ ଖୁଣ୍ଟ କାଟିବା, ଏକାଧିକ ଶାଖା କାଟିବା ।

101 ମୃତ୍ତିକାର ଆର୍ଦ୍ରତା ସଂରକ୍ଷଣ: ମୃତ୍ତିକାରୁ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଥିବା ଜଳ ପରିମାଣକୁ କମ୍ କରିବା ଏହା ଏକ କୌଶଳ

କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ସଂଖ୍ୟା 5 ଅନୁଯାୟୀ 2019-20 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଦରମା ପ୍ରଦାନ, ବନ ରେଞ୍ଜ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଉପରସ୍ଥ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଆବାସିକ ଏବଂ ସରକାରୀ କୋଠା ନିର୍ମାଣ, ଆସବାବ ପତ୍ର କ୍ରୟ , ଅଫିସ ଉପକରଣ, ରାଜ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ବାସସ୍ଥାନ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ପାଇଁ ଏୟାର କଣ୍ଡିସନର ଏବଂ ଜେନେରେଟର ସେଟ୍ ସହିତ ଫିକ୍ଚରସ୍ ଏପରିକି ପ୍ରାଣୀ ଉଦ୍ୟାନ ଏବଂ ବନ୍ୟ ଜନ୍ତୁ ସଫାରୀ ଗୁଡ଼ିକର ବିସ୍ତାର ଏବଂ ପାହ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠି ବ୍ୟବହୃତ ହେବ ନାହିଁ । ସିଏଏଫ୍ ନିୟମ 2018ର ନିୟମ 5 ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା 2 ଅନୁଯାୟୀ ଏନ୍‌ପିଭି ଅଭିମୁଖରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ ଯାହା ରାଜ୍ୟ ପାଣ୍ଠିରେ ଜମା ଥିଲା, ତାହା ରାଜ୍ୟ ବଜେଟରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଅଧିନରେ ରହିଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ରାଜ୍ୟ ଯୋଜନା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ବିଚ୍ୟୁତ୍ କରିବାରେ ବ୍ୟୟ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉପ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

4.5.4.1 ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଅଣ ବୃକ୍ଷରୋପଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ଅନିୟମିତ ବ୍ୟୟ

ସିଇଓ, କାମ୍ପା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ମନୋନୀତ ଡିଏଫ୍‌ଓରେ ଥିବା ଏପିଓ 2019-22 ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ରେକର୍ଡ ଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରେ ଅଡିଟ୍ ଅବଲୋକନ କଲା ଯେ ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଆସବାବପତ୍ର କ୍ରୟ ପାଇଁ କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିରୁ 56.82 କୋଟି ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟବରାଦ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ***ପରିଶିଷ୍ଟ-IX*** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ଏପିଓ 2019-20 କୁ ଅନୁମୋଦନ କରିବା ବେଳେ ଜାତୀୟ କାମ୍ପା ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଯାନବାହନ, କୋଠା, ସାଧାରଣ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ଭିତ୍ତିଭୂମି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାର୍ଯ୍ୟର ବ୍ୟୟକୁ ସୀମିତ ରଖିଥିଲା । ଅଡିଟ୍ ଅବଲୋକନ କଲା ଯେ 21.67 କୋଟି ଟଙ୍କାର କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠି ଡିଫରେନ୍ସିଆଲ୍ ଗ୍ଲୋବାଲ ପୋଜିସନ ପ୍ରଣାଳୀ (ଡିଜିପିଏସ୍)[102] ଜଙ୍ଗଲ ବ୍ଲକର ସର୍ଭେ, ସଫ୍ଟୱେୟାର ବିକାଶ, ବେତନ ଏବଂ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେୟ ଇତ୍ୟାଦିର ଦେୟ ପାଇଁ ବିନିଯୋଗ ହୋଇଥିଲା ଯାହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ***ପରିଶିଷ୍ଟ-X*** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ସିଏଏଫ୍ ନିୟମର ନିୟମ 5 ଅନୁଯାୟୀ 2019-22 ଅବଧିରେ ହୋଇଥିବା 78.49 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଏହି ବ୍ୟୟ କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିରୁ ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ ନୁହେଁ ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ, ଓଡ଼ିଶା ସ୍ପେସ୍ ଆପ୍ଲିକେସନ ସେଣ୍ଟର (ଓଆର୍‌ଏସ୍‌ଏସି) ଏବଂ ରେଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଟେକ୍‌ନିକାଲ୍ ଆଣ୍ଡ ଇକୋନୋମିକ୍ ସର୍ଭିସ୍ (ଆର୍‌ଆଇଟିଇଏସ୍) ଲିମିଟେଡ୍ ଅନୁଯାୟୀ, କାମ୍ପା ଏପିଓ ଅଧିନରେ ବଜେଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ଷ୍ଟେଟ୍ ଲେଭଲ୍ ଷ୍ଟିୟରିଂ କମିଟି (ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏସ୍‌ସି)ରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଦେୟମୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଉଦ୍ଧାର କେନ୍ଦ୍ରର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରାଯିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏନ୍‌ଜେଡ୍‌ପିର ପାହ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ପାଣ୍ଠିର ଉପଯୋଗର କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଡିଡି, ନନ୍ଦନକାନନ ପ୍ରାଣୀ ଉଦ୍ୟାନ (ଏନ୍‌ଜେଡ୍‌ପି) ଙ୍କୁ କୁହାଯାଇଥିଲା । ଉତ୍ତରଟି ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ କାରଣ ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଜାତୀୟ କାମ୍ପାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ସହିତ ସିଏଏଫ୍ ନିୟମ 2018 ର ନିୟମ 5 ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟୟ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ନାହିଁ ।

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଅଡିଟ୍ 11 ଟି ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଜନ[103]ର ବୃକ୍ଷରୋପଣ ଏବଂ ନଗଦ ଆକାଉଣ୍ଟ ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚ କରି ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲା ଯେ ଖର୍ଚ୍ଚ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ମୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ବୃକ୍ଷରୋପଣ ପାଣ୍ଠିରୁ ସିଏଏଫ୍ ନିୟମକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି 76.69 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଅଣ-ବୃକ୍ଷରୋପଣ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯାଇଛି ଯେପରିକି ସିମ୍ପୋନିକୁଲର, ଡିଜିସେଟ୍ ଇତ୍ୟାଦିର କ୍ରୟ ଯାହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ***ପରିଶିଷ୍ଟ-XI*** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ, ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସଂପୃକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଡିଏଫ୍‌ଓଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଅଛି ।

---

[102] ଡିଫରେନ୍ସିଆଲ ଗ୍ଲୋବାଲ ପୋଜିସନିଂ ସିଷ୍ଟମ: ଏହା ଏକ ଉନ୍ନତ ଡିଫରେନ୍ସିଆଲ ଗ୍ଲୋବାଲ ପୋଜିସନିଂ ସିଷ୍ଟମ (ଜିପିଏସ୍) ଯାହା ଉନ୍ନତ ଅବସ୍ଥାନ ସଠିକତା ପ୍ରଦାନ କରେ । ପଏଣ୍ଟଗୁଡ଼ିକର ରେକର୍ଡିଂ, ଗ୍ରାଉଣ୍ଡ କଣ୍ଟ୍ରୋଲ ପଏଣ୍ଟ ବସାଣ, ଷ୍ଟାକ୍ ଆଉଟ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗ ପରି ସର୍ବେକ୍ଷଣ, ଡିଜିପିଏସ୍ ବହୁଳ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଡିଜିପିଏସ୍ ସାଟେଲାଇଟ୍ ଟେକ୍‌ନୋଲୋଜି ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହା ଅନ୍ୟ ଉପଗ୍ରହଗୁଡ଼ିକର ଆପେକ୍ଷିକ ସ୍ଥାନରୁ ଏହାର ସ୍ଥିତି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରେ ।

[103] ଦେବଗଡ଼, ନୟାଗଡ଼, ସିଇଓ, କାମ୍ପା, ବରଗଡ଼, ରାୟଗଡ଼ା, ଶିମିଳିପାଳ (ଉତ୍ତର) ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ, ନନ୍ଦନକାନନ, ଭଦ୍ରକ(ଡବ୍ଲୁଏଲ୍), ଖରିଆର, ବୌଦ୍ଧ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସିଲଭିକଲ୍‌ଚରିଷ୍ଟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

4.5.5 କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିର ସ୍ଥାନାନ୍ତର

4.5.5.1 ଆମ ଜଙ୍ଗଲ ଯୋଜନା

ସିଏଏଫ୍ ନିୟମ 2018 ର ନିୟମ 5 ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା 2 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ, ଏନ୍‌ପିଭି ଆଭିମୁଖ୍ୟରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥର ମିଶ୍ରଣକୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ରାଜ୍ୟ ଯୋଜନା ସହିତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବଜେଟରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଅନ୍ତର୍ଗତ ପୁଞ୍ଜି କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ।

ଆମ ଜଙ୍ଗଲ ଯୋଜନା (ଏଜେଓ୍ୱାଇ) ହେଉଛି ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଏକ ଫ୍ଲାଗ୍ ସିପ୍ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଯାହା ରାଜ୍ୟର 30ଟି ଟେରିଟୋରିଆଲ୍ ଏବଂ ବନ୍ୟ ଜନ୍ତୁ ବିଭାଜନରେ 7,000 ବନ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ସମିତି (ଭିଏସ୍‌ଏସ୍) ଏବଂ ଇକୋ ବିକାଶ କମିଟି ଓଡ଼ିଶା ବନବିକାଶ ସୋସାଇଟି (ଓଏଫ୍‌ଏସ୍‌ଡିଏସ୍)ମାଧମରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଛି।

ସିଇଓ, ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାର ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ ଏହାର ରାଜ୍ୟର ଫ୍ଲାଗ୍ ସିପ୍ ଯୋଜନା ଏପରକି କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ସମିଶ୍ରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କାମ୍ପା ଏପିଓ 2019-20 ରୁ 2021-22 ଏଜେଓ୍ୱାଇକୁ 248.06 କୋଟି ଟଙ୍କା[104] ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରାଯାଇଛି। ଏହା ସିଏଏଫ୍ ନିୟମ 2018 ର ନିୟମ 5 ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା 2 ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରିଥିଲା କାରଣ ଏଜେଓ୍ୱାଇ ଯୋଜନା ହେଉଛି ରାଜ୍ୟ ବଜେଟ ମାଧମରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ହେବାକୁ ଥିବା ଏକ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଏକ ଫ୍ଲାଗସିପ୍ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ।

ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ ଏଜେଓ୍ୱାଇର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଦିଗରେ କାମ୍ପା ଅଧିନରେ ପାଣ୍ଠି ପ୍ରବାହ ଉପରେ ଏହା ଜୋର ଦିଆଯାଇଥିଲା। ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ କାରଣ କାମ୍ପା ନିୟମ ଏବଂ ଏଜେଓ୍ୱାଇରେ ଏହାର ବ୍ୟବହାର ଅନୁଯାୟୀ କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିର ବ୍ୟବହାର ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହେବ ଯାହା ରାଜ୍ୟ ଫ୍ଲାଗ୍‌ସିପ୍ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନିୟମିତ ଥିଲା।

4.5.5.2 ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ଯୋଜନାରେ ଚାରା ବଣ୍ଟନ

ନଅଟି ଡିଏଫ୍‌ଓ[105] ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, 2019-22 ଅବଧିରେ 47,84,180 ଚାରାର ମୂଲ୍ୟ 8.13 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟରେ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା। ଉପରୋକ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ, 15,45,945 ଚାରା ଅନ୍ୟ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ଯୋଜନା ଯେପରିକି ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଜାତୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ ନିଯୁକ୍ତି ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଯୋଜନା (ଏମ୍‌ଜିଏନ୍‌ଆର୍‌ଇଜିଏସ୍), ଓଡ଼ିଶା ବନ ବିଭାଜନ ବିକାଶ ପ୍ରକଳ୍ପ (ଓଏଫ୍‌ଏସ୍‌ଡିପି), ସବୁଜ ମହାନଦୀ ମିଶନ (ଜିଏମ୍‌ଏମ୍) ଏବଂ ସବୁଜିକରଣ ଯୋଜନାରେ ବଣ୍ଟନ/ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିଲା ଯାହାଫଳରେ କାମ୍ପା ନିୟମକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି କାମ୍ପାରୁ 3.42 କୋଟି ଟଙ୍କା ବିନିଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ***ପରିଶିଷ୍ଟ-XII*** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି। ନଥିରେ ବିନିଯୋଗର କାରଣ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା।

ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ କାମ୍ପା ଅଧିନରେ ସୃଚାଉଥିବା ଚାରାକୁ ଅନ୍ୟ ଯୋଜନାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଡିଏଫ୍‌ଓ ମାନଙ୍କୁ କାମ୍ପା ଅଧିନରେ ସୃଚାଇଥିବା ଚାରାର ଉପଯୋଗ ଉପରେ ଏକ ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରିବାକୁ କୁହାଯାଇଥିଲା। ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା କାରଣ କାମ୍ପା ଅଧିନରେ ସୃଚାଇଥିବା ଚାରାକୁ ସିଏଏଫ୍ ନିୟମାବଳୀ 2018 କୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ଅନ୍ୟ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ଯୋଜନାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିଲା।

4.5.5.3 କାମ୍ପା ଖାତାରେ ଖର୍ଚ୍ଚର ହିସାବକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ

ଓଡ଼ିଶା ବନ ବିଭାଗ ସଂହିତା (ଓଏଫ୍‌ଡିସି) 2020 ର ନିୟମ 346 (1) ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି କୌଣସି ଭାଉଚରକୁ ଡିଭିଜନାଲ ଅଧିକାରୀ ଭୁଲ କାରଣରୁ କିମ୍ବା ଠକେଇର ସନ୍ଦେହ କାରଣରୁ ଆକାଉଣ୍ଟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଅଟକାଇ ଦିଆଯାଏ ତେବେ ରେଞ୍ଜ ଅଧିକାରୀ (ଆରଓ) ଓ ଭାଉଚରରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଥିବା ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ହାସଲ ପ୍ରାପ୍ତି କରିବା ଉଚିତ୍। ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣର ଉପଯୁକ୍ତ ବିଚାର ପରେ, ବନଖଣ୍ଡ

[104] 2019-20: 81.57 କୋଟି ଟଙ୍କା, 2020-21: 65.34 କୋଟି ଟଙ୍କା ଏବଂ 2021-22: 101.15 କୋଟି ଟଙ୍କା

[105] ଡିଏଫ୍‌ଓ, ବରଗଡ଼, ଭଦ୍ରକ (ଡବ୍ଲୁଏଲ୍), ବଣେଇ, ବୌଦ୍ଧ, ଦେବଗଡ଼, କେନ୍ଦୁଝର, ନୟାଗଡ଼ ଏବଂ ରାୟଗଡ଼ା

ଅଧିକାରୀ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତି, ଆଂଶିକ କିମ୍ବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ କିମ୍ବା ଏହାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ବିଷୟରେ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଇପାରିବେ । ଏହାପରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାଉଚର ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଠାରୁ ଏହି ନାମଞ୍ଜୁର ରାଶି ଆଦାୟ କରାଯିବ ।

ଚାରିଗୋଟି ବନଖଣ୍ଡ[106] ଅଧିକାରୀଙ୍କ କାମ୍ପା ବାର୍ଷିକ ନଗଦ ଖାତାର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, ଜାନୁଆରୀ 2020 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ମଧ୍ୟରେ 102 ଭାଉଚର ଯାହାର ପରିମାଣ 23.53 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଥିଲା, ଡିଏଫ୍ଓ ଦ୍ୱାରା ନାମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ***ପରିଶିଷ୍ଟ-XIII*** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ତେବେ (ଅଗଷ୍ଟ/ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2022) ସୁଦ୍ଧା ସଂପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଠାରୁ ଉକ୍ତ ଅର୍ଥ ଆଦାୟ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ସରକାର କହିଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ ସଂପୃକ୍ତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ରାଶି ଆଦାୟ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି ।

4.5.5.4 ବିନା ଟେଣ୍ଡର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସିଭିଲ୍ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ଓ ସାମଗ୍ରି କ୍ରୟ କରିବା

ଓଏଫ୍ଡି (ସଂଶୋଧନ) ସଂହିତା, 2020 ର ନିୟମ 109 ଅନୁଯାୟୀ ଏବଂ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କର ବିଜ୍ଞପ୍ତି[107] ଜରିଆରେ ଟେଣ୍ଡର ଆହ୍ୱାନ ପାଞ୍ଚ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା କିମ୍ବା ତାଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟର ସାମଗ୍ରି / କାର୍ଯ୍ୟର କ୍ରୟ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ଉଚିତ୍, ଯାହାକି ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦିତା ମୂଳକ ବିଡିଂ ଦକ୍ଷତା ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛତାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବ ।

ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଏବଂ ଚୟନ ହୋଇଥିବା ଡିଭିଜନର ବିଲିଂ ରେଜିଷ୍ଟର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ 13 ଟି ବିଭାଜନରେ 13.23 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସିଭିଲ୍ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଛି, ଯେଉଁଥିରୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଡିଭିଜନ[108] 51.75 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସିଭିଲ୍ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଟେଣ୍ଡର ଆହ୍ୱାନ କରିଥିଲା ଏବଂ ଏଥିରେ ଭାଗ ନେଇଥିବା ବିଡର ମାନେ ଆବଶ୍ୟକ କାଗଜପତ୍ର ଦାଖଲ କରିନଥିବାରୁ ଟେଣ୍ଡର ବାତିଲ ହୋଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଉକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ବିନା ଟେଣ୍ଡରରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ କରାଯାଇଥିଲା । ବାକି 12 ଟି ଡିଭିଜନ ବିନା ଟେଣ୍ଡର ଡକାଇ ସିଭିଲ୍ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, 10 ଟି ଡିଭିଜନ ବିଜ୍ଞାପନ ଟେଣ୍ଡର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଅନୁସରଣ ନକରି କାମ୍ପା ଏପିଓ 2019-22 ଅନୁଯାୟୀ 3.91 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିଭିନ୍ନ ସାମଗ୍ରୀ କ୍ରୟ କରିଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ପାଞ୍ଚ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଉପରୋକ୍ତ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ କ୍ରୟ ବିନା ଟେଣ୍ଡର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ***ପରିଶିଷ୍ଟ-XIV*** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ଯାହାହେଉ, ଡିଭିଜନ ପକ୍ଷରୁ ଟେଣ୍ଡର ପରିବର୍ତ୍ତେ ବିଭାଗୀୟ ପଦ୍ଧତିରେ ଏସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରାଯାଇ ବିନା ଟେଣ୍ଡରରେ ଦ୍ରବ୍ୟ କିଣାଯାଇ ଉପରୋକ୍ତ କୋଡାଲ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ ପୂର୍ବ ପ୍ରଚଳନ ଅନୁଯାୟୀ ବିଭାଗ ମାଧ୍ୟମରେ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଟେଣ୍ଡର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କରାଯିବ ।

4.6 କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିରୁ ନିଷ୍ଫଳ ବ୍ୟୟ

4.6.1 ବାଉଁଶ କୁପ୍ କାମ କରୁନଥିବାରୁ ଏସ୍ଏସ୍ଓ ରେ ନିଷ୍ଫଳ ବ୍ୟୟ

ଜାତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା ସଂହିତା 2014 ର ନିୟମ 6 ଅନୁସାରେ ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନାରେ ଜଙ୍ଗଲର ସ୍ଥାୟୀ ପରିଚାଳନା ଏବଂ ଏହାର ଜୈବ ବିବିଧତାର ବଜାୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯାହା ଜାତୀୟ ଜଙ୍ଗଲ ନୀତିରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି ଏବଂ ପରିବେଶ, ଆର୍ଥିକ (ଉତ୍ପାଦନ) ଏବଂ ସାମାଜିକ (ସାଂସ୍କୃତିକ ସମେତ) ଦିଗକୁ ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନାରେ ଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସାରେ ପ୍ରଜାତିର ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଅନୁକୂଳ

---

[106] ବରଗଡ଼, ବୌଦ୍ଧ, କେନ୍ଦୁଝର ଏବଂ ନୟାଗଡ଼

[107] ସଂଖ୍ୟା କୋଡ-27/2011/4939/F ତାରିଖ 13 ଫେବୃଆରୀ 2012

[108] ଭଦ୍ରକ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ବିଭାଜନ

ପରିସ୍ଥିତି ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ବାଉଁଶ କୁପ୍‌ରେ[109], ସହାୟକ ସିଲ୍‌ଭିକଲ୍‌ଚର ଅପରେସନ (ଏସ୍‌ଏସ୍‌ଓ) ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନାରେ ଚାରି ବର୍ଷ ପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଉତ୍ପାଦନ ଚକ୍ରକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ଶିଳ୍ପ ଓ ସାଲିଆ ବାଉଁଶର ବ୍ୟବସାୟିକ ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ଓଏଫ୍‌ଡିସି ଲିମିଟେଡ୍ ହେଉଛି ଏକମାତ୍ର ବିଭାଗୀୟ ବନ ଠିକାଦାର ଯାହାଙ୍କୁ ବନ ବିଭାଗର ବିଭିନ୍ନ ବନ ଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟର ବିକ୍ରୟ / ନିଲାମ କାର୍ଯ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ବାଉଁଶ ଅମଳ ଏବଂ ବିକ୍ରି ପାଇଁ ସମସ୍ତ ବାଉଁଶ କୁପ୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ଓଏଫ୍‌ଡିସି ଲିମିଟେଡ୍‌କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାରଥିଲା ।

ଚୟନ କରାଯାଇଥିବା ଡିଭିଜନରେ ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଯାଇଛି ଯେ 13 ଟି ବନଖଣ୍ଡରେ[110] 162 ଟି ବାଉଁଶ କୁପ୍ ପାଇଁ 1,83,076.50 ହେକ୍ଟର ଅବକ୍ଷୟ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିରେ କାମ୍ପା ଏପିଓ 2014-18 ରୁ 34.03 କୋଟି

ଫଟୋ ସଂଖ୍ୟା.8: ରେଢାଖୋଲର ବାଉଁଶ କୁପ୍

ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟରେ ଏସ୍‌ଏସ୍‌ଓ କାମ କରାଯାଇଛି ଯାହା ଓଏଫ୍‌ଡିସି ଦ୍ୱାରା 2019-22 ଚାରି ବର୍ଷ ଚକ୍ରରେ ଅମଳ କରାଯିବା କଥା । ଏହାର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ***ପରିଶିଷ୍ଟ -XV*** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ତେବେ ଓଏଫ୍‌ଡିସି ଆର୍ଥିକ ଲାଭହୀନ କାରଣ ଦର୍ଶାଇ 129 ବାଉଁଶ କୁପେ ଫେରସ୍ତ କରିଛନ୍ତି ଓ ମାତ୍ର 33 ଟି କୁପ୍‌ରେ ଅମଳ କରିଛନ୍ତି ଯାହାକି ସମୁଦାୟ ଏସ୍‌ଏସ୍‌ଓ କାର୍ଯ୍ୟର 20 ପ୍ରତିଶତ ଅଟେ ।

ବାଉଁଶ କୁପ୍ ଫେରସ୍ତ କାରଣ ଅନୁଧାନ ହୋଇନଥିବା ବେଳେ ଉଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯାଇନଥିଲା । ତେଣୁ, 129 ଟି ବାଉଁଶ କୁପେ ଅମଳ ହୋଇନଥିବାରୁ ଏସ୍‌ଏସ୍‌ଓ ବାବଦ ବ୍ୟୟ ହୋଇଥିବା 27.10 କୋଟି ଟଙ୍କା ନିଷ୍ଫଳ ଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗତ ଭାବେ ବାଉଁଶକୁ କାଟିବା କାରଣରୁ କୁପ୍‌ର ବ୍ୟାପକ ଅବକ୍ଷୟ ହୋଇଛି ଆଉ ମଧ ଏହି ଅଞ୍ଚଳ ପାହାଡ଼ିଆ ହୋଇଥିବାରୁ ଓଏଫ୍‌ଡିସି ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ବାଉଁଶ କୁପେ ଗୁଡ଼ିକର ଠିକ୍ ଭାବେ କାମ କରିନଥିଲା । ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା ଯେହେତୁ ସେହି ପାହାଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳ ଏବଂ ଦୁର୍ଗମ ଅଞ୍ଚଳରେ 34.03 କୋଟି ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟରେ ଏସ୍‌ଏସ୍‌ଓ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ।

4.6.2 ଗବେଷଣା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଣ୍ଠିର ନିଷ୍ଫଳ/ ଫଳହୀନ ଖର୍ଚ୍ଚ

ପିସିସିଏଫ୍ (ଡବ୍ଲୁଏଲ୍) ଓ ରାଜ୍ୟ ସିଲଭିକଲ୍‌ଚରିଷ୍ଟ, ଭୁବନେଶ୍ୱରଙ୍କ ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ଅଧିବାସୀ, ପରିବେଶ ବିଜ୍ଞାନ, ଜୀବ ବିଜ୍ଞାନ, ନେଷ୍ଟିଂ ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଧ୍ୟୟନ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟରେ 2017-22

109 'କୁପ୍' ଏକ କାଟିବା କ୍ଷେତ୍ର ଭାବେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥାଏ, ସାଧାରଣତ ଏକ ବାର୍ଷିକ କଟିଂ କ୍ରମ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କଟିଂ କ୍ରମକୁ ଚାରୋଟି ବାର୍ଷିକ କୁପେରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଯଥା - ଏ, ବି, ସି ଏବଂ ଡି କୁପେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କାଟିବା କ୍ରମରେ ଘୂର୍ଣ୍ଣନ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ ।

110 ଡିଏଫ୍‌ଓମାନେ ବାଲିଗୁଡ଼ା, ବରଗଡ଼, ବ୍ରହ୍ମପୁର, ବୋନାଇ, ବୌଦ୍ଧ, ଦେବଗଡ଼, ଜୟପୁର, କଳାହାଣ୍ଡି (ଉତ୍ତର), ଖରିଆର, ନୟାଗଡ଼, ରେଢ଼ାଖୋଲ, ରାୟଗଡ଼ା ଏବଂ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼

ଅବଧିରେ 18 ଟି ଗବେଷଣା ପ୍ରସ୍ତାବ 1.91 କୋଟି ଟଙ୍କାର ପ୍ରକଳ୍ପ ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଷ୍ଠାନ/ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହି ଗବେଷଣା ପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ସାତ ମାସରୁ ତିନି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସରିବା କଥା । ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଣ୍ଠି ମଧ୍ୟରୁ 1.65 କୋଟି ଟଙ୍କା କାମ୍ପା (ଏନ୍‌ପିଭି) ଏପିଓ 2015-21 ସୁଦ୍ଧା ସଂପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ***ପରିଶିଷ୍ଟ-XVI*** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ତେବେ, ଜୁଲାଇ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଗବେଷଣା ପତ୍ର/ ରିପୋର୍ଟ ସଂପୃକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ବିଭାଗ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଗବେଷଣା ପ୍ରକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକୁ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଶେଷ କରିବାଦିଗରେ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇନଥିଲା । 1.65 କୋଟି ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ ବରାଦ କରାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗବେଷଣା ପ୍ରକଳ୍ପର କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ନହେବା କାରଣରୁ ପରିବେଶ ଅଧ୍ୟୟନର ଆଶାନୁରୂପକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହାସଲ ହୋଇପାରିନଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ ପ୍ରମୁଖ ତଦନ୍ତକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକୁ ଶେଷ କରି ଶୀଘ୍ର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରିବାକୁ କୁହାଯାଇଥିଲା ।

4.6.3 ସେବା ପ୍ରଦାନକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ଦେୟ ଉପରେ ଟିକସର ସ୍ୱଳ୍ପ ଆଦାୟ

ଆୟକର (ଆଇଟି) ଅଧିନିୟମ, 1961 ର ଧାରା 194 J ଅନୁଯାୟୀ, ବୃତ୍ତିଗତ ସେବା ପାଇଁ ଶୁଳ୍କ ଆକାରରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାଶିରୁ ଉତ୍ସ ଟିକସ (ଟିଡିଏସ୍) 10 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କଟା ଯିବ, ଯେଉଁଠାରେ ଏହି ପରିମାଣ ତିରିଶ ହଜାର ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ହେବ ।

ସିଇଓ କାମ୍ପାଙ୍କ କ୍ୟାସ୍ ବହି/ ହିସାବ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଥିଲା ଯେ 35.63 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା (ସାତଟି ସେବା ପ୍ରଦାନକାରୀ ସଂସ୍ଥାକୁ ମୋଟ 3.56 କୋଟି ଟଙ୍କା ପେଁଠ ଉପରେ 10 ପ୍ରତିଶତ ହିସାବରେ) ବଦଳରେ 7.67 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଟିଡିଏସ୍ କଟା ଯାଇଥିଲା । ଫଳରେ 27.96 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଟିଡିଏସ୍ ସ୍ୱଳ୍ପ ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା ଯାହା ***ପରିଶିଷ୍ଟ - XVII*** ରେ ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ ଟିଡିଏସ୍‌ର ସ୍ୱଳ୍ପ ଉପଲବ୍ଧି ଏହି ସମୟରେ ସେବା ପ୍ରଦାନକାରୀଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ କରିବା ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ । ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ, ଯେହେତୁ ଆଇଟି ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଟିଡିଏସ୍ ଆଦାୟ ହୋଇନଥିଲା ।

4.7 ସୁରକ୍ଷା, ତଦାରଖ ଓ ମୂଲ୍ୟାୟନ

4.7.1 ଜଙ୍ଗଲରେ ପଦ ପଇଁତରା ଅଭାବ

ଜଙ୍ଗଲ, ପରିବେଶ ଓ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବିଭାଗ ଜଙ୍ଗଲରେ ପଦ ପଇଁତରା ପାଇଁ ଏକ ଅଧିସୂଚନା (ମାର୍ଚ୍ଚ 2016) ଜାରି କରିଥିଲେ ଯାହା ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ରାଜ୍ୟର ଜଙ୍ଗଲଗୁଡ଼ିକର ସମୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଏକ ପଦକ୍ଷେପ ଥିଲା । ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ଥିବା ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ୱେବ୍‌ସାଇଟ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ପିସିସିଏଫ୍ ଏବଂ ଏଚ୍‌ଓଏଫ୍ଏଫ୍‌ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିଲା । ପଦ ପଇଁତରା ସର୍ବନିମ୍ନ କେତେ ଦିନ ଜଙ୍ଗଲ ପଦାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯିବା ଦରକାର । ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା କର୍ମୀଙ୍କ ସ୍ତରରୁ ଆଞ୍ଚଳିକ ମୁଖ୍ୟ ବନ ସଂରକ୍ଷକ ସ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା ମଧ୍ୟ ଅଧିସୂଚନାରେ ଅନୁବନ୍ଧିତ ଥିଲା ।

କେତେକ ବଛା ବଛା ବନଖଣ୍ଡର ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରେ ଜଣାଗଲା ଯେ, ନଅଟି ବନଖଣ୍ଡରେ[111] 18,22,356 କିମି ପଦ ପଇଁତରା ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ ଅଧିସୂଚନା (ମାର୍ଚ୍ଚ 2016) ଅନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ଦିନ ସଂଖ୍ୟା ଆଧାରରେ ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥିଲା । କେବଳ 8,63,532 କିମି (57 ପ୍ରତିଶତ) ସଂପୃକ୍ତ ୟୁନିଟର କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 2019-2022 ଅତିକ୍ରମ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ***ପରିଶିଷ୍ଟ- XVIII*** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

[111] ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀ - ବ୍ରହ୍ମପୁର, ବୌଦ୍ଧ, ଢେଙ୍କାନାଳ, ଜୟପୁର, ଖରିଆର, ନୟାଗଡ଼, ପୁରୀ (ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ), ରାୟଗଡ଼ା ଏବଂ ଶିମିଳିପାଳ ବ୍ୟାଘ୍ର ସଂରକ୍ଷିତ ଉତ୍ତର (ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ) ।

ପୁନଶ୍ଚ, ତଥ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି (ଓଏଫ୍ଏମ୍ଏସ୍) ପୋର୍ଟାଲରେ[112] କିଲୋମିଟରରେ ପଇଁତରାର କମ୍‌ତି ଏବଂ ତତ୍ ସଂଲଗ୍ନ ଅଗ୍ନି ଦୁର୍ଘଟଣା ମାନ ଅଡିଟ୍ ଦ୍ୱାରା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା । **ଚିତ୍ର-1** ରେ ଦେଖାଯାଇଛି ଯେ ଜଙ୍ଗଲରେ ଅଧିକ ଥର ନିଆଁ ଲାଗିଥିଲା ଏବଂ ବନଖଣ୍ଡରେ ଏହା ସାଧାରଣ ଭାବରେ ନିଆଯାଇ ବହୁତ କମ୍ ପ୍ରତିଶତ ନିଆଁ ଲାଗିବା ଘଟଣାରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହୁଥିଲେ, ଯେଉଁଠାରେ ପଦ ପଇଁତରାର କମ୍‌ତି ଅଧିକ ଥିଲା ।

ଚିତ୍ର 1: ନଅଟି ବନଖଣ୍ଡରେ ପଦ ପଇଁତରାର କମ୍‌ତି, ଅନୁରୂପ ସଂଖ୍ୟାରେ ଜଙ୍ଗଲରେ ନିଆଁ ଲାଗିବା ଘଟଣା (ଏଫ୍ଏସ୍ଆଇ ଅନୁଯାୟୀ) ଏବଂ ବିଭାଗ ପକ୍ଷରୁ ଜବାବ ଦିଆଯାଇଥିବା ନିଆଁ ଲାଗିବା ଘଟଣାର ପ୍ରତିଶତ ଦର୍ଶାଇ ଓଡ଼ିଶା ମାନଚିତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି ।

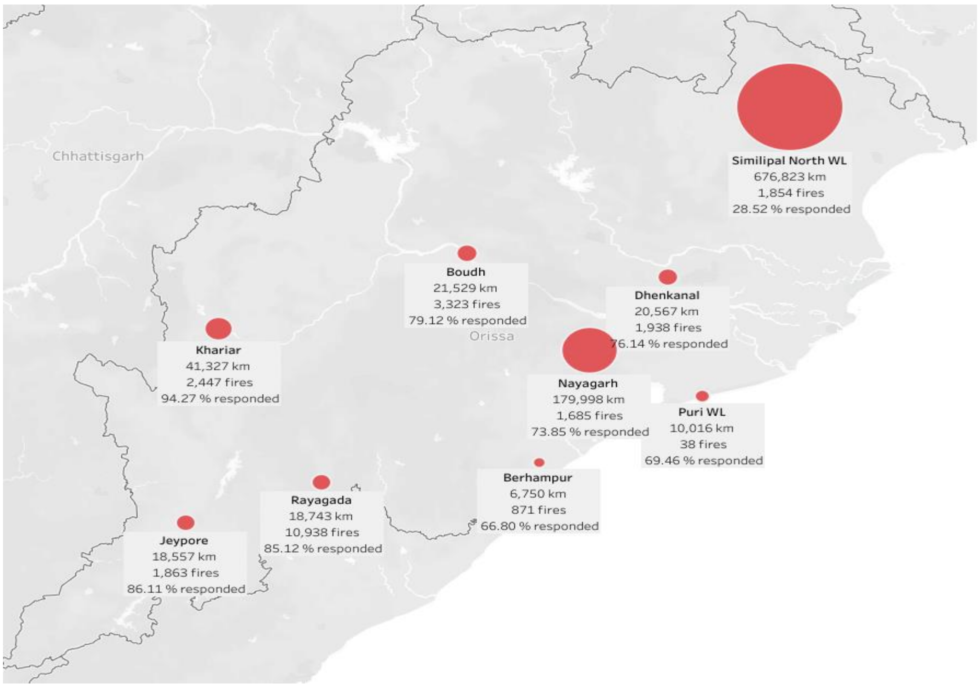

ଅଡିଟ ଅବଲୋକନକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ ପଦ ପଇଁତରାକୁ ତଦାରଖ କରାଯିବ ଏବଂ ସୁଧାର ଅଣାଯିବ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତ ପକ୍ଷେ ପଦ ପଇଁତରାରେ ଯଥେଷ୍ଟ କମ୍‌ତି, ଜଙ୍ଗଲରେ ନିଆଁର ତଦାରଖରେ କମ୍‌ତି, ଜଙ୍ଗଲ କ୍ଷେତ୍ରର ଅନଧିକାର ପ୍ରବେଶ, ବେଆଇନ୍ ଗଛ କାଟିବା, ବନ୍ୟ ଜନ୍ତୁ ହ୍ରାସ[113] ଆଦିକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

4.7.2 ଅତି ଉଚ୍ଚ କ୍ଷମତା ସମ୍ପନ୍ନ (ଭିଏଚ୍ଏଫ୍) ସଂଯୋଗ ସିଷ୍ଟମ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ନହେବା

ଅଡିଟ୍ ଚାରିଟି ବନଖଣ୍ଡ[114]ର ପରୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲା ଯେଉଁଠି ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟଣା ଅଧିକ ଥିଲା ଏବଂ ଅବଲୋକନ କରାଗଲା ଯେ ଘଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲରେ ଜଙ୍ଗଲ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗାଯୋଗ ପାଇଁ 106ଟି ଅତି ଉଚ୍ଚ କ୍ଷମତା ସମ୍ପନ୍ନ (ଭିଏଚ୍ଏଫ୍) ଟାୱାର/ ଷ୍ଟେସନ ଏବଂ 282ଟି ମୋବାଇଲ୍ ୱାକି-ଟକି ଏବଂ ହ୍ୟାଣ୍ଡସେଟ୍ ଯାହା 2019-22 ରେ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା । ଉପର ଲିଖିତ ସଂଖ୍ୟାରୁ 52ଟି ଟାୱାର (49 ପ୍ରତିଶତ) ଏବଂ 92 (33 ପ୍ରତିଶତ) ୱାକି-ଟକି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ନଥିଲା । କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ନଥିବା ଅତି ଉଚ୍ଚ କ୍ଷମତା ସମ୍ପନ୍ନ ଟାୱାର ଏବଂ ୱାକି-ଟକି କେବଳ ଯେ ଘଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲରେ ବନ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗାଯୋଗରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥିଲା । ଏଥି ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମହୀନ ଉପକରଣର କ୍ରୟ ଏବଂ ସ୍ଥାପନ ଉପରେ 49.42 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ଫଳହୀନ ଥିଲା ।

---

112 ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି ଏକ ପ୍ରୟୋଗ ନର୍ସରୀ, ବନୀକରଣ, ମୃତ୍ତିକା କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଆର୍ଦ୍ରତା ସଂରକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଅଗ୍ରଗତି ଉପରେ ଏକତ୍ରିତ ରିପୋର୍ଟ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଏଫ୍ଇ ଏବଂ ସିସି ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

113 ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ ଯାହା ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ଘୋର କ୍ଷତି କିମ୍ବା ବିନାଶ କରିଥାଏ ।

114 ଆଠଗଡ଼, ବରଗଡ଼, ଢେଙ୍କାନାଳ ଏବଂ ଶିମିଳିପାଳ ବ୍ୟାଘ୍ର ସଂରକ୍ଷଣ ଉତ୍ତର (ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ) ।

ଉତ୍ତରରେ, ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀମାନେ ଦର୍ଶାଇଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର / ଅକ୍ଟୋବର 2022) ଯେ ଅତି ଉଚ୍ଚ କ୍ଷମତା ସମ୍ପନ୍ନ ଟାୱାର ଏବଂ ପୋର୍ଟେବଲ୍ ୱାକି-ଟକି ମାନ ବିଜୁଳି ଯୋଗୁଁ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସେ ସବୁର ମରାମତି ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ମାନ ନିଆଯିବ ବୋଲି କହିଥିଲେ । ପରନ୍ତୁ, ତଥ୍ୟ ଏହା ଥିଲା ଯେ, ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ବନ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗାଯୋଗରେ ଏହା ବହୁ ଭାବରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥିଲା । ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ଏ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦିଆଯାଇନଥିଲା (ଫେବୃଆରୀ 2024) ।

4.7.3 ହାତୀଙ୍କ ପାଇଁ ଅକାମୀ ସୁରକ୍ଷା

'ହାତୀ'କୁ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା ଅଧିନିୟମ, 1972, ଅନୁସୂଚୀ-1 ରେ ପର୍ଯ୍ୟାୟଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ଯାହା ଏହି ପ୍ରଜାତିକୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ । ଓଡ଼ିଶାରେ, ଆପ୍ ଆଧାରିତ ତଦାରଖ, ଏକୀକୃତ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥା(ଆଇଡବ୍ଲୁଏଲ୍ଏମ୍ଏସ୍)[116] ମାଧ୍ୟମରେ ଜ୍ୱେବ୍ ଜ୍ୟାମିତିକ ସୂଚନା ପ୍ରଣାଳୀ (ଜିଆଇଏସ୍) ପୋର୍ଟାଲ୍[117] ମାଧ୍ୟମରେ, ଡ୍ରୋନ୍ ଏବଂ ବହୁ ମାତ୍ରାରେ କ୍ଷୁଦ୍ର ମ୍ୟାସେଜ୍ ସେବା ପୂର୍ବ ଚେତାବନୀ ପଦ୍ଧତି ବହୁ ବନଖଣ୍ଡରେ ହାତୀଙ୍କର ଗତିବିଧିକୁ ଟ୍ରାକ୍ କରିବା ପାଇଁ ବହୁଳ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିଲା । ପିସିସିଏଫ୍ (ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ)ଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଏକ 24 x 7 କଣ୍ଟ୍ରୋଲ ରୁମ୍ ଆପରେ ଅପଲୋଡ୍ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ନଜର ରଖୁଥାଏ ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ୟୁନିଟ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୂତ୍ରରୁ ମିଳିଥିବା ସୂଚନାକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିଥାଏ । ନିୟମିତ ପଇଁତରା କରିବା ପାଇଁ କର୍ମଚାରୀ/ ସ୍କ୍ୱାଡ୍‌କୁ ସୁବିଧା ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷା ଆଧାରିତ ସଂରଚନା, ଭଡ଼ା ଗାଡ଼ି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସବୁ ଲଜିଷ୍ଟିକ୍ ବର୍ଷ ତମାମ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ହାତୀ ମାନଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାକୁ ହାତୀ ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ / ପଇଁତରାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଯାହା ପରିବେଶ, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ପାଳନ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଅପରାଧିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅବୈଧ ଶିକାର, ବିଷ ଦେବା, ଜାଣିଶୁଣି ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସଂଯୋଗ କରିବା କାରଣରୁ ହେଉଥିବା ଅପ୍ରାକୃତିକ ମୃତ୍ୟୁ ମାମଲା ଚିହ୍ନଟ ହେବାର 48 ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ଗିରଫ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

ଢେଙ୍କାନାଳ ଏବଂ ଆଠଗଡ଼ ବନ ଖଣ୍ଡରେ[115] ଅବୈଧ ହାତୀ ଶିକାର ଉପରେ ଅଡିଟ୍ ଦ୍ୱାରା ଅପ୍‌ଲୋଡ ହୋଇଥିବା ଏକ ଭିଡିଓ

ପିସିସିଏଫ୍ ଏବଂ ଏଚ୍ଓଏଫ୍ଏଫ୍‌ଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରେ ଜଣାଗଲା ଯେ 2019-22 ଅବଧିରେ 37 ଟି ବନଖଣ୍ଡରେ 239 ଟି ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ମାମଲାର ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିଲା । 2019-22 ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ବନଖଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ିକରେ ସବୁଠୁ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ (10 କିମ୍ବା 10 ରୁ ଅଧିକ) ହାତୀମୃତ୍ୟୁ ମାମଲା ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ନିମ୍ନରେ **ଚିତ୍ର 2** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

---

115 କେତେକ ପ୍ରତିଛବି ବିଚଳିତ ହୋଇପାରେ, ବିବେକ ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇପାରେ ।

116 ଏହା ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ପରିଚାଳନା ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ଗତିବିଧି ଏବଂ ବାସସ୍ଥାନ ସୀମା ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ଏବଂ ଭିଜ୍ୟୁଆଲାଇଜ୍ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୋଇଥାଏ ।

117 ଏହା ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଅଭୟାରଣ୍ୟ ଏବଂ ବନ୍ୟ ଜନ୍ତୁ ୟୁନିଟ୍ ପାଇଁ ଜ୍ୟାମିତିକ ସୂଚନା ପ୍ରଣାଳୀ ଆଧାରିତ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ସୂଚନାକୁ ସୁଗମ କରିଥାଏ ।

ଚିତ୍ର 2: 2019-22 ଅବଧିରେ ଓଡ଼ିଶାର ବନଖଣ୍ଡରେ ସର୍ବାଧିକ ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ମାମଲା

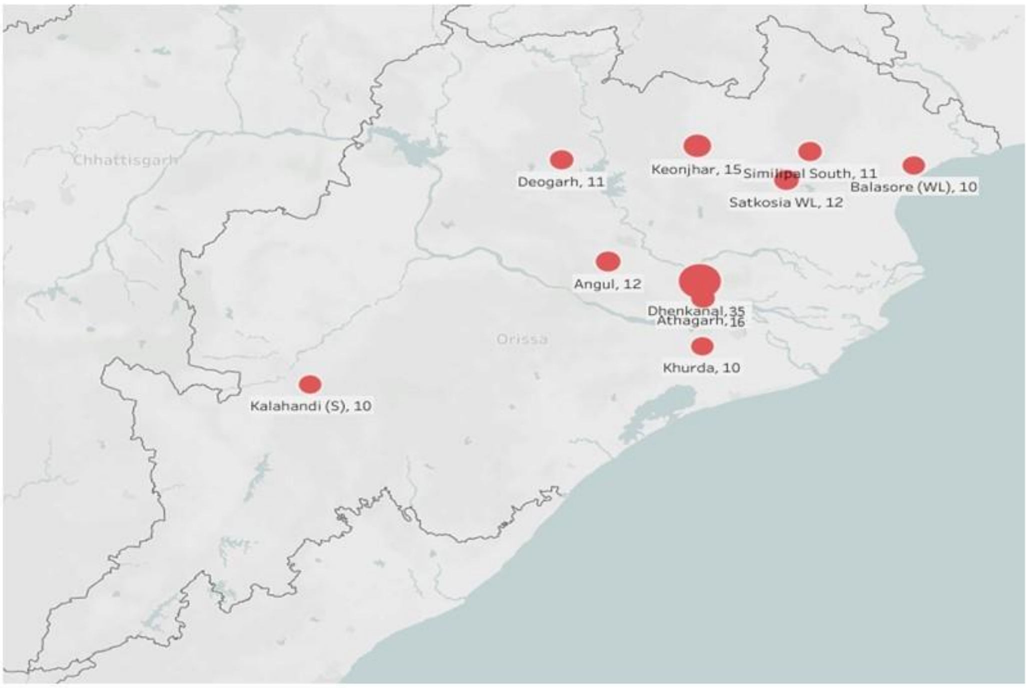

ପୁନଶ୍ଚ, ଦୁଇଟି ବନଖଣ୍ଡର[118], ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ମାମଲାରେ ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରେ ଜଣାଗଲା ଯେ 51 ଟି ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ମାମଲା ଯାହା 2019-22 ଅବଧିରେ ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିଲା ସେଥିରୁ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ (2) ବିଦ୍ୟୁତ୍ ତାର ସଂଯୋଗରେ (9), ଅବୈଧ ଶିକାର (6), ରୋଗ ଦ୍ୱାରା (28), ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଲଢେଇରେ(3) ଏବଂ ପ୍ରାକୃତିକ ମୃତ୍ୟୁ (3) ଯାହା ନିମ୍ନ **ସାରଣୀ 4.5** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 4.5: 2019-22 ଅବଧିରେ ଦୁଇଟି ବନଖଣ୍ଡରେ ହାତୀଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ

କ୍ର. ସଂ.	ବିଭାଜନ	ବିଗତ ତିନି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ହାତୀ ମାନଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ			ମୋଟ
		2019-20	2020-21	2021-22	
1	ଡିଏଫ୍ଓ, ଢେଙ୍କାନାଳ	16	6	13	35
2	ଡିଏଫ୍ଓ, ଆଠଗଡ଼	2	4	10	16
	ମୋଟ	**18**	**10**	**23**	**51**

ଏହି ସାରଣୀରୁ ଦେଖାଗଲା ଯେ ଆଠଗଡ଼ ବନଖଣ୍ଡରେ ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ସଂଖ୍ୟା ବିଗତ ତିନି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବଢ଼ିଯାଇଥିଲା । ଢେଙ୍କାନାଳରେ ବିଗତ ତିନି ବର୍ଷରେ ଏହି ମାମଲାର ସଂଖ୍ୟା ଆଠଗଡ଼ର ମୃତ୍ୟୁ ସଂଖ୍ୟା ଠାରୁ ଦ୍ୱିଗୁଣରୁ ଅଧିକ ଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ଅପ୍ରାକୃତିକ ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ସଂଖ୍ୟା, ପ୍ରାକୃତିକ ମୃତ୍ୟୁ ସଂଖ୍ୟା ଠାରୁ 16 ଗୁଣ ଅଧିକ ଥିଲା ଯାହାକି ଏକ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ।

ପୁନଶ୍ଚ, ହାତୀ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଏହି ଦୁଇ ବନଖଣ୍ଡରେ କରାଯାଇଥିବା ପଦକ୍ଷେପ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନଥିଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରେ ନିମ୍ନ ପ୍ରଦତ୍ତ ଅଭାବ ଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି:

4.7.3.1 କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସୁରକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ନିଷ୍କ୍ରିୟତା

2019-22 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଛଅଟି ହାତୀ ଅବୈଧ ଶିକାର ଯୋଗୁଁ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଥିଲେ । ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରେ ଅଡିଟ୍ ଅବଲୋକନ କଲା ଯେ, ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶଦାୟୀ କାରଣ ଯଥା- ଜଙ୍ଗଲ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଦ ପଇଁତରାରେ ଅଭାବ, ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥା (ଓଏଫ୍ଏମ୍ଏସ୍) ତଥ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ସଠିକ୍ ଜାଗା ଗୁଡ଼ିକରେ ଟ୍ରାପ୍ କ୍ୟାମେରା ବ୍ୟବହୃତ ନହେବା, ହାତୀ ସ୍କ୍ୱାର୍ଡର ନିୟୋଜନ, ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରର ଅଭାବ ଇତ୍ୟାଦି । ପୁନଶ୍ଚ, ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀମାନେ

[118] ଢେଙ୍କାନାଳ ଏବଂ ଆଠଗଡ଼

ଅବୈଧ ହାତୀ ଶିକାର ଘଟଣା ଏବଂ ଶିକାରୀଙ୍କ ବିଷୟରେ ରିପୋର୍ଟ ନ କରିବାର ବିଫଳତା ପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ର କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ । 2019-20 ଅବଧିରେ ଢେଙ୍କାନାଳ ବନଖଣ୍ଡରେ ଅବୈଧ ହୁକିଙ୍ଗ୍[119]ଏବଂ ନିମ୍ନକୁ ନଇଁ ଆସିଥିବା ବିଦ୍ୟୁତ୍ ତାର[120] ଫଳରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସଂଯୋଗ ଯୋଗୁଁ ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ମାମଲା ରିପୋର୍ଟ ହୋଇଥିଲା ସେଠାରେ ପଦ ପଇଁତରାର ଅଭାବ ମଧ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ଯାହା **ସାରଣୀ 4.6** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ- 4.6: 2019-22 ଅବଧିରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସଂଯୋଗ ଯୋଗୁଁ ଢେଙ୍କାନାଳ ବନଖଣ୍ଡରେ ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ମାମଲା

କ୍ର. ସଂ.	ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ସ୍ଥାନ	ମୃତ୍ୟୁ ତାରିଖ	2019-2022 ଅବଧିରେ କ୍ଷେତ୍ର କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ପଦ ପଇଁତରା
1	କାତଲା	12.06.2019	ନାହିଁ
2	କଦମପାଳ	16.09.2019	ନାହିଁ
3	ଅଁଳାକଟା	21.11.2019	30.05.2019
4	ଗୁରିଲୁ	15.01.2020	07.10.2020 ଏବଂ 24.01.2021
5	ପଥରଖମା	25.09.2020	ନାହିଁ
6	ବେନିପଥର	01.12.2020	ନାହିଁ
7	ଗୋବିନ୍ଦପ୍ରସାଦ	06.06.2021	ନାହିଁ
8	କଣ୍ଟାମେଳା	24.07.2021	ନାହିଁ
9	କପିଳାସ ହାତୀ ଉଦ୍ଧାର କେନ୍ଦ୍ର	29.01.2022	ନାହିଁ

ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀରୁ ଏହା ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ ଯେ ବିଗତ ତିନି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ନଅଟି ସ୍ଥାନ ଭିତରୁ ସାତଟି ସ୍ଥାନରେ ପଦ ପଇଁତରା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସଂଯୋଗ ଜନିତ ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଶକ୍ତି ବିଭାଗ ସମନ୍ୱୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଉପାୟମାନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଥିଲା ।

4.7.3.2 ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ରୋଗରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଗୋ-ରୋଗ ପ୍ରତିଷେଧକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଅଭାବ

ଅଭୟାରଣ୍ୟ ଏବଂ ଚିଡିଆଖାନା ଅଞ୍ଚଳ ନିକଟସ୍ଥ ଗୃହପାଳିତ ପଶୁମାନଙ୍କ ଶାରୀରିକ ସଂସ୍ପର୍ଶ, ସାଧାରଣ ଜଳ ବ୍ୟବହୃତ ସ୍ଥଳ, ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ଗୃହପାଳିତ ପଶୁମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଷେଧକ ଟୀକାକାରଣର ଅଭାବ ଇତ୍ୟାଦି ମାଧ୍ୟମରେ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ସଂକ୍ରମିତ ରୋଗ ସଂକ୍ରମଣ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ।

ଆଠଗଡ଼ ଓ ଢେଙ୍କାନାଳ ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିନରେ ଥିବା ଛଅଟି ରେଞ୍ଜର[121] ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ 2019-22 ଅବଧିରେ ଟୀକାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ହାତକୁ ନିଆଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ 2019-22 ଏପିଓରେ 3.65 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା, ସେଥିମଧ୍ୟରୁ 2.44 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଜଣାପଡ଼ିଥିଲା । ତଥାପି, ରେଞ୍ଜ୍ ଅଧିକାରୀମାନେ ପ୍ରତିଷେଧକ ସମ୍ପର୍କିତ କୌଣସି ରେକର୍ଡ ଅଡିଟ୍‌କୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରିପାରି ନଥିଲେ, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଅଡିଟ୍ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିପାରିଲା ନାହିଁ ଯେ ଏହି ଅର୍ଥ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବିନିଯୋଗ କରାଯାଇଛି କି ନାହିଁ ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ ପ୍ରତିଷେଧକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ରେକର୍ଡ ଅଡିଟ୍‌କୁ ଦେବା ପଇଁ ସଂପୃକ୍ତ ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ କୁହାଯାଇଛି ।

4.7.3.3 ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ପର୍କିତ ଫଟୋ ଓ ଭିଡିଓ ପ୍ରଦାନ ନକରିବା

କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ପ୍ରବେଶ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ସଂରକ୍ଷଣ ଜଙ୍ଗଲ / ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ବାସସ୍ଥାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ କ୍ୟାମେରା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ବିଭିନ୍ନ କ୍ୟାମେରା ଲଗାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀ, ଆଠଗଡ଼, ଅଡିଟ୍ ଦ୍ୱାରା ମଗାଯାଇଥିବା ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ଏବଂ ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ଫଟୋ ଏବଂ ଭିଡିଓଗ୍ରାଫି ଦାଖଲ

119 ଟ୍ରାନ୍ସମିସନ ଲାଇନରୁ ଭୂମି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଙ୍ଗଲରେ ଖାଲି ତାରର ସଂଯୋଗ

120 ନିମ୍ନକୁ ଓହଳିଥିବା ଉଚ୍ଚ ଶକ୍ତି ସମ୍ପନ୍ନ ଟ୍ରାନ୍ସମିସନ୍ ତାର

121 ନରସିଂହପୁର (ପୂର୍ବ), ନରସିଂହପୁର (ପଶ୍ଚିମ), ଖୁଣ୍ଟୁଣି, ବଡ଼ମ୍ବା, ମହାବିରୋଦ ଏବଂ ଢେଙ୍କାନାଳ

କରିନଥିଲେ । ତେବେ ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀ, ଢେଙ୍କାନାଳ କିଛି ଫଟୋ ଓ ଭିଡିଓ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ ଶିକାରୀମାନେ ନଥିଲେ, ଯାହା ସୂଚାଇ ଦେଉଥିଲା ଯେ ଫଟୋଗ୍ରାଫିକ୍ ପ୍ରମାଣ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇ ନାହିଁ । କ୍ୟାମେରା ମାଧ୍ୟମରେ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ମନିଟରିଂ, ସେଗୁଡ଼ିକର ସଂସ୍ଥାପନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ବିଫଳ କରିଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ, ସଂପୃକ୍ତ ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ଉପଲବ୍ଧ ଫଟୋ ଏବଂ ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରିବାକୁ କୁହାଯାଇଥିଲା ।

4.7.4 ବନୀକରଣ କାଯ୍ୟକଳାପର ଅନୁଧ୍ୟାନ ଓ ମୂଲ୍ୟାୟନ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ନକରିବା

ଓଏଫ୍ଡି ସଂହିତା 1979 ର ନିୟମ 12 (6) ଅନୁସାରେ ସିସିଏଫ୍ ନିଜ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ କଞ୍ଜର୍ଭେଟରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ଅତି କମରେ ବର୍ଷକୁ ଥରେ ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଭାବେ ଯାଞ୍ଚ କରିବେ ଏବଂ ଯାଞ୍ଚ ଶେଷ ହେବା ମାତ୍ରେ ସରକାରଙ୍କ ସୂଚନା ପାଇଁ ଯାଞ୍ଚ ନୋଟ୍ ପଠାଇବେ । ବର୍ଷକୁ ଅତି କମରେ ଦୁଇଟି ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ମଧ୍ୟ ସେ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ବିଧି ରହିଛି । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ସିଏଏଫ୍ ନିୟମାବଳୀ 2018 ର 3(ଏଚ୍) ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟ ପାଣ୍ଠିରୁ କରାଯାଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସମକାଳୀନ ତଦାରଖ ଓ ମୂଲ୍ୟାୟନ ଏବଂ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷର ତଦାରଖ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ।

ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ, ତଦାରଖ ଓ ମୂଲ୍ୟାୟନ ପାଇଁ କାମ୍ପା ଏପିଓରେ 15 କୋଟି[122] ଟଙ୍କାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବା ବେଳେ, 2019-22 ରେ ତଦାରଖ ଓ ମୂଲ୍ୟାୟନ ପାଇଁ ମାତ୍ର 44 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବିନିଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା । ତେବେ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟାୟନ/ ନିରୀକ୍ଷଣ ରିପୋର୍ଟ ଅଡିଟକୁ ଦିଆଗଲା ନାହିଁ । ତେଣୁ, ତଦାରଖ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାୟନ ପାଇଁ ପାଣ୍ଠିରୁ ବିନିଯୋଗକୁ ଅଡିଟ୍ ଦ୍ୱାରା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇପାରିଲା ନାହିଁ ଏବଂ 2019-21 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହା ଜଙ୍ଗଲ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏବଂ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ସମକାଳୀନ ଅନୁଧ୍ୟାନ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ କାର୍ଯ୍ୟପନ୍ଥାର ଅଭାବକୁ ସୂଚାଉଛି, ଯେଉଁଥିରେ କାମ୍ପା ଅଧୀନରେ କରାଯାଇଥିବା ବୃକ୍ଷରୋପଣର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ବଞ୍ଚିବା ପ୍ରତିଶତକୁ ଆକଳନ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସାମିଲ୍ ରହିଛି ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ ପିସିସିଏଫ୍ (ଏମ୍ଆଣ୍ଡଇ) ଅଧୀନରେ ଏକ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଭିଜିଲାନ୍ସ ଶାଖା ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ କାମ୍ପା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ମୂଲ୍ୟାୟନ ନିୟମିତ ଭାବେ କରାଯାଇନଥିଲା । ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା, କାରଣ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟାୟନ/ ନିରୀକ୍ଷଣ ରିପୋର୍ଟ ଅଡିଟକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

4.7.5 ବୃକ୍ଷରୋପଣର ମିଳିତ ସରଜମିନ ତଦନ୍ତ

ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟ ଯୋଜନା ପ୍ରଣାଳୀର ସଂହିତା (ସିଏମ୍ପିପି), 1990 ର ନିୟମ 2.98 ଅନୁଯାୟୀ, ବୃକ୍ଷରୋପଣର ତିନି ବର୍ଷ ପରେ, 60 ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ତଦୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ବଞ୍ଚିଲେ 'ସଫଳ', 40 ରୁ 60 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ 'ଆଂଶିକ ସଫଳ' ଓ 40 ପ୍ରତିଶତରୁ କମ୍ ବଞ୍ଚିଲେ 'ଅସଫଳ ବୃକ୍ଷରୋପଣ' ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ ।

ଅଡିଟ୍ 12ଟି ବନଖଣ୍ଡରେ[123], 34ଟି (3,234 ହେକ୍ଟର) ବୃକ୍ଷରୋପଣ ସ୍ଥାନର ମିଳିତ ସରଜମିନ୍ ତଦନ୍ତ (ଜେପିଆଇ) କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଠାରେ 2016-22 ଅବଧିରେ ବୃକ୍ଷରୋପଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି 34 ଟି ବୃକ୍ଷରୋପଣ ମଧ୍ୟରୁ 13 ଟି ବୃକ୍ଷରୋପଣ (1225 ହେକ୍ଟର) ଅସଫଳ ହୋଇଥିଲା, ଯାହାର ବଞ୍ଚିବା ହାର 7 ରୁ 36 ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲା ଏବଂ ପାଞ୍ଚଟି ବୃକ୍ଷରୋପଣ (733 ହେକ୍ଟର) ଆଂଶିକ ଭାବେ ସଫଳ ହୋଇଥିଲା, ଯାହାର ବଞ୍ଚିବାର ହାର 42 ରୁ 56 ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲା । ତେଣୁ ବିଫଳ/ ଆଂଶିକ ସପଳ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ପାଇଁ

122 2019-22 ଅବଧିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଏପିଓ ପାଇଁ ପାଞ୍ଚକୋଟି

123 ବରଗଡ଼, ବ୍ରହ୍ମପୁର, ଭଦ୍ରକ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ, ବୋଣାଇ, ବୌଦ୍ଧ, ଦେବଗଡ଼, କଳାହାଣ୍ଡି(ଉତ୍ତର), କେଉଁଝର, ଖରିଆର, ନୟାଗଡ଼, ରେଢ଼ାଖୋଲ ଏବଂ ରାୟଗଡ଼ା

5.38 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବ୍ୟୟବରାଦ ଫଳପ୍ରଦ ହୋଇନଥିଲା । ***ପରିଶିଷ୍ଟ-XIX*** ରେ ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2023) ଯେ ଦୋଷୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ।

4.7.6 ଇ-ଗ୍ରୀନ୍ ୱାଚରେ ଭୁଲ କରାଯାଇଥିବା/ହୋଇନଥିବା ତଥ୍ୟ ଅପ୍‌ଲୋଡ

ଇ-ଗ୍ରୀନ୍ ୱାଚ୍, ପରିବେଶ ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ (ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍‌ଆଣ୍ଡସିସି), ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିକଶିତ (2013), ଏକ ସମନ୍ୱିତ ଇ-ଗଭର୍ଣ୍ଣାନ୍ସ ପୋର୍ଟାଲ ଅଟେ, ଯାହା ରାଜ୍ୟ ବନ ବିଭାଗ (ଏସ୍‌ଏଫ୍‌ଡି), କାମ୍ପା ତଦାରଖରେ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବନୀକରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସହ ଜଡ଼ିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ, ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଏବଂ ପ୍ରଭାବୀ ପରିଚାଳନା କରିବା ପାଇଁ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି । ଏହା ବାସ୍ତବ ସମୟରେ ତଥ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥାଏ ଏବଂ କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିର ଉପଯୋଗର ପ୍ରଦର୍ଶନ ଏବଂ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହା ସମସ୍ତ ଅଂଶୀଦାର ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ସୁଗମ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

11 ଟି ବନଖଣ୍ଡର[124] ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚ କରି ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିରେ 2019-22 ମଧ୍ୟରେ 1,897 ସମ୍ପାଦିତ କାର୍ଯ୍ୟରୁ କେବଳ 832 ଟି (44 ପ୍ରତିଶତ) କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ସଂପୃକ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ, ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍, ଉପଗ୍ରହ ଚିତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି ବ୍ୟତୀତ ଇ-ଗ୍ରୀନ୍ ୱାଚରେ ଅପ୍‌ଲୋଡ୍ କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଏହାର ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଏବଂ ଅଂଶୀଦାରମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ସୂଚନା ପହଞ୍ଚାଇବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ହୋଇପାରିନଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2013) ଯେ ଓଡ଼ିଶାର ସମସ୍ତ ବୃକ୍ଷରୋପଣ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଓଏଫ୍‌ଏମ୍‌ଏସ୍ ୱେବ୍‌ସାଇଟ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ତଦାରଖ କରାଯାଇଛି । ପୁନଶ୍ଚ, ଇ-ଗ୍ରୀନ୍ ୱାଚ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ଏହାକୁ ଅପ୍‌ଲୋଡ୍ କରିବା କ୍ଷେତ୍ର କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ବୋଝ ସଦୃଶ । ତେବେ ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଇ-ଗ୍ରୀନ୍ ୱାଚ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ଅପ୍‌ଲୋଡ୍ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

4.8 ଉତ୍ତମ ଅନୁଶୀଳନ

- **ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥା (ଓଏଫ୍‌ଏମ୍‌ଏସ୍)** ଏକ ୱେବ୍ ଆଧାରିତ ଏବଂ ଭୂମିକା ଆଧାରିତ ପ୍ରୟୋଗ, ଯାହା 2016 ମସିହାରେ କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠି ସହାୟତାରେ ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନ୍ କ୍ୟାପଚରିଂ ଏବଂ ତଦାରଖ କରିବା ପାଇଁ ବିକଶିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଶା ସ୍ପେସ୍ ଆପ୍ଲିକେସନ ସେଣ୍ଟର (ଓଆର୍‌ଏସ୍‌ଏସି) ସହିତ ବୈଷୟିକ ସହଯୋଗରେ ଓଡ଼ିଶାର ଜଙ୍ଗଲ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଏବଂ ଜ୍ୟାମିତିକ କେନ୍ଦ୍ର (ଏଫ୍‌ଆଇଟିଜିସି), ଏହି ଆପ୍ଲିକେସନର ବିକାଶ ଓ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଚୟନ/ସର୍ଭେ/ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ/ନିରୀକ୍ଷଣ ପାଇଁ 25 ଟି ମଡ୍ୟୁଲ୍ ରହିଛି, ଯାହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଉତ୍ତମ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ପରିଚାଳନା ଦିଗରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖାଯାଇଥିଲା ଏବଂ 2021 ରେ ଏହି ୱେବ୍ ଆପ୍ଲିକେସନକୁ ଆହୁରି ଉନ୍ନତ କରାଯାଇଥିଲା । ଉପରୋକ୍ତ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ/ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ପାଇଁ ଜିଓମେଟିକ୍ସ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି (ଆଇଟି) ଭିତ୍ତିଭୂମି ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏଫ୍‌ଆଇଟିଜିସି ସର୍ଭର ସହିତ ବିନ୍ୟାସ କରାଯାଇଥିଲା । ଓଏଫ୍‌ଏମ୍‌ଏସ୍ ୱେବ୍ ପୋର୍ଟାଲ୍ ଜରିଆରେ ବିଟ୍-ୱାରୀ ବନ କ୍ଷେତ୍ର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏବଂ ବନୀକରଣ ଗତିବିଧି ଉପରେ ନଜର ରଖାଯାଏ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ କାମ୍ପା ଅଧୀନରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ଯଥା ନର୍ସରୀ, ବୃକ୍ଷରୋପଣ, ଜଳାଶୟ, କୋଠାବାଡ଼ି ଆଦିକୁ ଠାବ କରିବା ଏବଂ ତଦାରଖ କରିବାରେ ଓଏଫ୍‌ଏମ୍‌ଏସ୍ ସହାୟତା କରେ । ଏହା ସ୍ଥାନ ଚୟନ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟାୟନକୁ ସହଜ କରିବା ସହିତ ବାସ୍ତବ ସମୟରେ ଜଙ୍ଗଲ ନିଆଁ ପରିଚାଳନାରେ ସହାୟତା କରିଥାଏ ।

[124] ବ୍ରହ୍ମପୁର, ବଣେଇ, ବୌଦ୍ଧ, ଉପ-ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ନନ୍ଦନକାନନ, ଜୟପୁର, କଳାହାଣ୍ଡି(ଉତ୍ତର), କେଉଁଝର, ନବରଙ୍ଗପୁର, ପୁରୀ (ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ), ରାୟଗଡ଼ା ଏବଂ ଶିମିଳିପାଳ ବ୍ୟାଘ୍ର ସଂରକ୍ଷିତ ଉତ୍ତର (ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ)

ବିଭାଗର ଉତ୍ତମ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଓଏଫ୍ଏମ୍ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ସମସ୍ତ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ, ପଦ ପଇଁତରା, ଜଙ୍ଗଲ ନିଆଁ ପରିଚାଳନା, ଭିତ୍ତିଭୂମି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଅପ୍‌ଲୋଡ୍ କରାଯାଏ ।

ଯଦିଓ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏକ ଆଦର୍ଶ ସମାଧାନ, ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଏବଂ ଏହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେଲେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଭଲ ଫଳ ମିଳିପାରେ ।

- **ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ପାଇଁ ଜିଓ-ରେଫରେନ୍ସିଂ(ଜିଆର୍‌ଏଫ୍‌ଏଲ୍)**, ଜଙ୍ଗଲ, ପରିବେଶ ଓ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ 2017 ରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର (ସଂରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ, ସୁରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ, ରାଜସ୍ୱ ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ବିବେଚିତ ଜଙ୍ଗଲ)ର ଜିଓ ରେଫରେନ୍ସିଂ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମ୍‌କୋର୍ଟଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କ୍ରମେ ଡିଜିପିଏସ୍, ଜିଆଇଏସ୍ ଓ ରିମୋଟ୍ ସେନ୍ସିଂ ମାଧ୍ୟମରେ ସମଗ୍ର ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ଫରେଷ୍ଟ କାଡାଷ୍ଟର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଜୁଲାଇ 2017 ରେ ଏକ ମାନକ ସଞ୍ଚାଳନ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଅଧିସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ଜିଓ ରେଫରେନ୍ସିଂ ଜୁନ୍ 2019 ରେ ଓଆର୍‌ଏସ୍‌ଏସି ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଜୁନ୍ 2023 ସୁଦ୍ଧା ଏହା ଶେଷ ହେବାର ଥିଲା ।

ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି ରାଜ୍ୟର ଭୌଗୋଳିକ କ୍ଷେତ୍ରର 39 ପ୍ରତିଶତ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରାୟ 61,991 ବର୍ଗ କିମି ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ଜିଓ ରେଫରେନ୍ସ ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ରେକର୍ଡ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା, ଯାହା ରାଜସ୍ୱ ଜମି ରେକର୍ଡ ସହିତ ଏକ କ୍ୟାଡାଷ୍ଟ୍ରାଲ୍ ସ୍କେଲରେ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ ସମ୍ମିଳିତ ଏବଂ ସମନ୍ୱିତ ହୋଇଥିବ । ଏହି ଜିଆର୍‌ଏଫଏଲ୍ ପ୍ରକଳ୍ପ ଅନ୍ତର୍ଗତ 13 ଟି ବନଖଣ୍ଡରେ 12,692 ବର୍ଗ କିମି ଅନୁସୂଚିତ ଓ ରାଜସ୍ୱ ଜଙ୍ଗଲରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଅନ୍ୟ 15 ଟି ବନଖଣ୍ଡରେ 18,007 ବର୍ଗ କିମି ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ଜିଓ ରେଫରେନ୍ସିଂ କାମ ଚାଲିଛି । ଅବଶିଷ୍ଟ 31,000 (ଆନୁମାନିକ) ବର୍ଗ କିମି ଜଙ୍ଗଲର ଜିଓ ରେଫରେନ୍ସିଂ 2024 ସୁଦ୍ଧା ଶେଷ ହେବାର ଅଛି । ଏହି ପଦକ୍ଷେପ ଦ୍ୱାରା ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ସହିତ ଜଡ଼ିତ ବିକାଶମୂଳକ ପ୍ରକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକର ପୂର୍ବ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏବଂ ସମୟୋଚିତ ପ୍ରୟୋଜନରେ ସହାୟତା ମିଳିବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଉଛି । ପରିପୂରକ ବନୀକରଣ, ଜମି ବ୍ୟାଙ୍କ ପାଇଁ ଅବକ୍ଷୟ ହୋଇଥିବା ରାଜସ୍ୱ ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ଚିହ୍ନଟ କରିବାରେ ଏହା ସହାୟକ ହେବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଉଛି, ଯାହା ବିକାଶମୂଳକ ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟରେ ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଜୁରୀ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ବହୁତ ଗୁରୁତ୍ୱ ଅଟେ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଶାରେ ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଦକ୍ଷତାର ସହ ହୋଇପାରିବ ଏବଂ ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାରର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟମୂଳକ ତଥା ସମୟୋଚିତ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନକୁ ସୁଗମ କରିବ ।

4.9 ଉପସଂହାର

କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁଙ୍କ ପରିଚାଳନା ତଥା ସୁରକ୍ଷା ଭିତ୍ତିଭୂମି ବିକାଶ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସହଯୋଗୀ କାର୍ଯ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା ।

2019-22 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଆଡ୍-ହକ୍-କାମ୍ପାକୁ ପାଣ୍ଠି ପ୍ରବାହ ସହିତ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ ଆକଳନ କରିବା ପାଇଁ ଜୁନ୍‌ରୁ ନଭେମ୍ବର 2022 ମଧ୍ୟରେ ବିସ୍ତୃତ ଅନୁପାଳନ ସମୀକ୍ଷା (ଡିସିଏ) କରାଯାଇଥିଲା ।

ଭାରତ ସରକାର (ଜିଓଆଇ) ଦ୍ୱାରା କାମ୍ପା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରକାଶ ପାଇବାର ନଅ ବର୍ଷ ବିଳମ୍ବରେ ରାଜ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଅବନତି ହୋଇଥିବା ଜଙ୍ଗଲଏବଂ ଅଣ-ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ଡାଟାବେସ୍ ବିଭାଗରେ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିବାରୁ ତିନି ବର୍ଷ ପାଇଁ ଥିବା ଧାର୍ଯ୍ୟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ କାମ୍ପା ଅଧୀନରେ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ଡାଇଭର୍ସନ ଜନିତ ନଅଟି ମାମଲାରେ, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ/ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅନୁମୋଦନ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା, ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧିତ ହାରରେ 88.40 କୋଟି ଟଙ୍କାର ନେଟ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୂଲ୍ୟ (ଏନ୍‌ପିଭି) ଆଦାୟ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷଣ ଆଇନ୍, 1980 ଲାଗୁ ହେବା ପରଠାରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ଡାଇଭର୍ସନ ପାଇଁ 6,995.97 ହେକ୍ଟର କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ହୋଇ ପାରି ନଥିଲା ।

ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଜୁରୀ ଅଧିନରେ ଥିବା ସର୍ତ୍ତମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ ଯଥା ହାତୀ ଅଣ୍ଡରପାସ୍/ ଓଭରବ୍ରୀଜ୍, ସରୀସୃପ ଅଣ୍ଡରପାସ୍ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲୁଥିଲା, କିମ୍ବା ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଅନୁମୋଦନ ପରେ ଦୁଇରୁ ଚାରି ବର୍ଷ ପରେ ମଧ ବ୍ୟବହାରକାରୀ ଏଜେନ୍ସି ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିରୁ ଅଗ୍ନି ନିରାପତ୍ତା ପାଇଁ 58.84 କୋଟି ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ସତ୍ତ୍ୱେ, 2019 ମସିହା ତୁଳନାରେ 2021 ମସିହାରେ ଜଙ୍ଗଲ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ଘଟଣା 209 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇ ଥିଲା ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ କ୍ଷେତ୍ରର କ୍ଷତି 300 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇ ଥିଲା ।

କାମ୍ପାରୁ ମିଳିଥିବା ମୋଟ ରାଶି 2,284.98 କୋଟି ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟରୁ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା 2019-22 ମଧ୍ୟରେ ସହାୟତା ରାଶି 210.54 କୋଟି ଟଙ୍କା ବିନିଯୋଗ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛି ।

ଆରମ୍ଭରୁ, ଅର୍ଥାତ୍ 2009 ରୁ 2022 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପାର ବାର୍ଷିକ ଖାତା ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇପାରିଲା ନଥିଲା । ରାଜ୍ୟ କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିରୁ 56.82 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅନିୟମିତ ଭାବେ ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିଲା । କାମ୍ପା ପାଣ୍ଠିରୁ 248.06 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆମ ଜଙ୍ଗଲ ଯୋଜନାରେ ବିନିଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଜଙ୍ଗଲରେ ପଦ ପଇଁତରାର ଅଭାବ, ଟ୍ରାପ୍ କ୍ୟାମେରାର ଅନୁପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯୋଗୁଁ ଆଠଗଡ଼ ଏବଂ ଢେଙ୍କାନାଳ ବନଖଣ୍ଡରେ 51 ଟି ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ମାମଲା ରେକର୍ଡ କରାଯାଇଥିଲା ।

ରାଜ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ (ଏସ୍ଏଫ୍ଡି) ର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଅଙ୍ଗ 2019-22 ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କିମ୍ବା ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଯୋଜନା କରିନଥିଲେ ।

4.10 ସୁପାରିଶ

ସରକାର ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟରେ ବିଚାର କରିପାରନ୍ତି:

- ଗୋଟିଏ ଜିଆଇଏସ୍-ଆଧାରିତ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ବ୍ୟାଙ୍କ ଗଠନ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବା, ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ଡାଇଭର୍ସନ ବଦଳରେ ଚିହ୍ନଟ ହୋଇଥିବା ଅଣ-ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ଏବଂ ନିମ୍ନମାନର ଜମିଗୁଡ଼ିକର ସଠିକ୍ ସମୟରେ କ୍ଷତିପୂରକ ବନୀକରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଡାଟାବେସ୍ ଏକତ୍ର କରିବା ।
- ପରିଚାଳକ ନିକାୟ ଦ୍ୱାରା ବାର୍ଷିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଯୋଜନାକୁ ଠିକ୍ ସମୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଏବଂ ଅନୁମୋଦନ ।
- ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ଧରି ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟାୟ-II ଅନୁମୋଦନ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ତୁରନ୍ତ ଫଏସଲା ଏବଂ ଉପଭୋକ୍ତା ଏଜେନ୍ସିଗୁଡ଼ିକରୁ ଏନ୍‌ପିଭିର ଭେଦାତ୍ମକ ମୂଲ୍ୟର ଆଦାୟ ।
- ୟୁଏ ମାନଙ୍କରୁ ସିଏର ମୂଲ୍ୟ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଆଦାୟ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ କାର୍ଯ୍ୟପନ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରିବା ।
- ସବ୍‌ସିଡ୍‌ୟାରୀ ସିଲଭିକଲଚର୍ ଅପରେସନ୍ (ଏସ୍ଏସ୍ଓ) ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ସଫଳ ବ୍ୟବସାୟିକ ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ପୂର୍ବରୁ ବାଉଁଶର ପୁନରୁତ୍ପାଦନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମତାକୁ ଆକଳନ କରିବା ।
- କାମ୍ପା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ।
- ଆକାଉଣ୍ଟଗୁଡ଼ିକର ତୁରନ୍ତ ଚୂଡ଼ାନ୍ତକରଣ ଏବଂ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଆକାଉଣ୍ଟ୍ ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ।
- ଜଙ୍ଗଲ ଅଗ୍ନି ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ପଦ ପଇଁତରାର ବୃଦ୍ଧି ।

- ଉପଭୋକ୍ତା ଏଜେନ୍ସୀ ଦ୍ୱାରା ଜଙ୍ଗଲ ଅଞ୍ଚଳରେ ହାତୀ ଅଣ୍ଡରପାସ୍/ ଓଭରବ୍ରିଜ୍ / ସରୀସୃପ ଅଣ୍ଡରପାସ୍ ନିର୍ମାଣକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ କାର୍ଯ୍ୟପନ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରିବା ।
- ଦୁର୍ଘଟଣା, ପୋଚିଂ, ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋକ୍ୟୁସନ୍ ଇତ୍ୟାଦି କାରଣରୁ ହାତୀର ଅସ୍ୱାଭାବିକ ମୃତ୍ୟୁ ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱ ସ୍ଥିର କରିବା ।
- ଜାମ୍ପା ଅଧୀନରେ ନିଆଯାଇଥିବା ବନବିଭାଗ ଏବଂ ଭିତ୍ତିଭୂମି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଏକକାଳୀନ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ଏବଂ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସଂକ୍ରିୟା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ।